

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Aira^{César}

DR. AIRA'DIN

MUCİZEVİ

TEDAVİLERİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Çeviri: Emrah İnir

♥ can
çağdaş

Can Çağdaş

Dr. Aira'nın Mucizevi Tedavileri, Cesar Aira

İspanyolca aslından çeviren: Emrah İmre

Las curas milagrosas del Doctor Aira

İlk baskı: Ediciones Simurg, 1998, *Las curas milagrosas del Doctor Aira* başlığıyla yayımlanmıştır.

Bu çeviriye kaynak alınan baskı: Penguin Random House Grupo Editorial, 2015

© 2002, Cesar Aira

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Literarische Agentur Michael Gaeb ve AnatoliaLit Telif ve Tercümanlık Hiz. Ltd. Şti. ile yapılan anlaşma sonucu yayınlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Aralık 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Pelin Kahraman / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-5588-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

CÉSAR AIRA
DR. AIRA'NIN
MUCİZEVİ
TEDAVİLERİ

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren
Emrah İmre

C sar Aira'nın Can Yayınları'ndaki diğ r kitapları:

Flores Geceleri, 2012

Seyyah Ressamın Yaşamından Bir Kesit, 2014

Nasıl Rahibe Oldum, 2015

Hayaletler, 2020

CÉSAR AIRA, 1949'da Arjantin'de doğdu. 1967'de Buenos Aires'in, halen yaşadığı ve kimi eserlerine mekân seçtiği Flores semtine taşındı. Denemeler, makaleler ve tiyatro oyunları kaleme aldı. Franz Kafka, Jane Austen, William Shakespeare, Jan Potocki ve Antoine de Saint-Exupery'den eserler çevirdi. 1996'da Guggenheim bursu kazandı. Buenos Aires ve Rosario üniversitelerinde Rimbaud, Copi, Pizarnik, Mallarmé ve yapılandırmacılık konulu dersler verdi. 1990'lardan beri onlarca kısa romana imza attı ve eserleri birçok dile çevrildi.

EMRAH İMRE, 1980'de İstanbul'da doğdu. Auckland Üniversitesi'nde Dilbilim ve Karşılaştırmalı Edebiyat öğrenimi gördü. Portekizce, İspanyolca, İngilizce, Fransızca ve Katalancadan çeviriler yaptı. 2011'den beri Can Yayınları'nda editörlük yapan Emrah İmre, José Saramago, Gabriel García Márquez, Luisa Valenzuela, Mario Vargas Llosa, Carlos Fuentes, Virginia Woolf, Luis Sepúlveda, Tina Vallés, Fernando Pessoa, Samanta Schweblin, César Aira gibi yazarların eserlerini Türkçeye çevirdi.

I

Bir gün, şafak sökerken, Dr. Aira kendini Buenos Aires'in mahallelerinden birindeki ağaçlı bir sokakta yürürken buldu. Bir tür uyurgezerlikten mustarıptı ve aslında hepsi birbirinin aynı olduğundan gayet iyi tanısa da kendisine o sırada yabancı gelen sokaklarda ayıldığı nadir değildi. Yaşamı kâh dalgın kâh dikkatli (kâh orada kâh değil) bir yürüyüşünün yaşamıydı, bu değişimler aracılığıyla devamlılığını, yani üslubunu, diğer bir deyişle, döngüsünü tamamlamak için, yaşamını yaratıyordu; yaşamı sona erene, yani ölene kadar da böyle olacaktı. Ellili yaşlara adım attığından bu son vaktinden önce de gelebilir, her an gerçekleşebilirdi.

Gösterişli bir sokağın kaldırımında yükselen güzelim bir Lübnan sediri, tepesini griye çalan gökyüzüne gururla uzatıyordu. Dr. Aira durup ağacı hayranlık ve şefkatle izledi. Sedire içinden küçük bir söylev çekmeye koyuldu; söylevinde övgü ve (koruma ricası anlamında) bağlılığı harmanlamanın yanında, ilginç bir biçimde, birkaç betimlemeye de yer veriyordu; çünkü bağlılığın zamanla biraz soyutlaşıp otomatikleştiğini fark etmişti. Bu esnada ağacın tepesinin aynı anda hem kel hem de gür yapraklı olduğu dikkatini çekti; yapraklarla kaplı olmasına rağmen dalların arasından gökyüzü de görünüyordu. Yüzünü aşı-

ğdaki dallara yaklaştırmak için parmak uçlarında yükselince (hayli miyoptu) zeytin yeşili tüycüklere benzeyen yaprakların hafifçe içe kıvrılmış olduğunu gözlemledi; belki de yakında döküleceklerdi; güz mevsiminin sonlarındaydılar ve ağaçlar havaya zorlukla direniyordu.

“Samimiyetle ifade etmem gerekirse, insanlığın bu yolda uzun süre devam edebileceğini düşünmüyorum. Türümüz gezegende öyle bir egemenlik seviyesine ulaştı ki muhtemelen artık hiçbir ciddi tehditle karşılaşmayacak; görünüşe bakılırsa yaşamayı sürdürmekten, hiçbir tehlikeye atılmadan hayatın tadını çıkarmaktan başka yapacak bir şeyimiz kalmadı. Bu doğrultuda devam edecek, güvenli yoldan sapmayacağız. Her gelişmeyle –ya da gerilemeyle– beraber, ne kadar kademeli olursa olsun, geri dönüşü olmayan bazı eşikler aşılar, şimdiye kadar kim bilir böyle hangi eşiklerden geçtik ya da geçiyoruz. Yaşamın genel düzenleyici mekanizması olarak tanımladığımız Doğa’ya tepki verdirebilecek eşiklerdir bunlar. Doğa ulaştığımız bu ciddiyetsizlik seviyesinden belki de rahatsızlık duyuyor, dayattığı temel gereksinimlerden belki de bizimki dahil hiçbir türün kurtulmamasını istiyordur... Tabii konuya aşırı derecede kişilik kattım, her birimizin içimizde bulunan kuvvetleri ete kemiğe büründürerek dışa vurdum, ama her halükârda ben kendi demek istediğimi anlıyorum.”

Bir ağaca söylenecek şeyler mi bunlar!

“Yanlış anlaşılmasın, kehanetlerde bulunuyor, en hafifinden bile felaketler ve salgınlar öngörüyor değilim! Kurduğum mantık doğruysa, düzeltici mekanizmalar sağlığımızın hem içinde hem de onun bir parçası olarak gerçekleşiyor olmalı... Ama bunu mümkün kılan nedir, bilmiyorum.”

Konuşurken yürümeyi sürdürmüş ve ağaçtan uzaklaşmıştı. Arada bir yine duruyor, çevresindeki gelişigüzel

bir noktaya bakışını müthiş bir dikkatle kenetliyordu. Ansızın gerçekleştirdiği bu duraklamalar yarım dakika ya sürüyor ya sürmüyor, görünüşte herhangi bir düzen takip etmiyordu. Duraklamaların ne sebeple gerçekleştiğini bir tek kendisi biliyor, bunu başkalarıyla paylaşması olası görünmüyordu. Utanç kaynaklı duraklamalardı bunlar; düşüncelere daldığında zihninin kuytularından çıkıveren, kendini rezil ettiği anlara dair kimi anılar. Böyle anıları yâd etmekten kesinlikle keyif almıyordu, ama zihinsel gelgitlerinin ortasında, ansızın belirivermelerine de engel olamıyordu. Ortaya çıkışlarının etkisi öyle kuvvetliydi ki bacakları kaskatı kesiliyor, olduğu yere çakılıyor, tekrardan gücünü toparlayıp yürümeye devam edebilmek için bir süre beklemek zorunda kalıyordu. Zamanı onu geçmiş utançlardan kurtaran... Onu defalarca kurtarmış, geçmişten çekip şimdiye taşımıştı. Kendini rezil ettiği anlarda zaman donakalır, her şey kabuk bağlardı. Alt tarafı birer anıydı hepsi; hiçbir yabancının açamayacağı mühürlenmiş kasalarda saklanan anılar.

Kendisinden başka kimsenin dert etmediği, son derece mahrem, küçük, gülünç talihsizlikler, sakarlıklar, gafflardı; olayların akışını tıkayan pıhtılar gibi içine işlemişlerdi. Her nedense kökenlerine inmek imkânsızdı. Aktarımların her türlüşüne, örneğin şimdiki zamana geçmeye direnirlerdi. Şimdiki zamanda her belirdiklerinde Dr. Aira'yı uyurgezerimsi faaliyetlerinin ortasında felç ederlerdi, ki zaten onları geçmişin labirentimsi inlerinden çıkaran da bu faaliyetlerdi. Dr. Aira ne kadar çok yürürse bu utançlardan birkaçına denk gelme olasılığı da o kadar artardı. Bitmek bilmez yürüyüşleri bu yüzden gençliğinin karmaşık labirentlerinde kaybolup gittiği gezintilere dönüşürdü. Belki de aslında zaman mekân düzleminde belli bir şablon oluşturan düzen söz konusuydu, belki de bu duraklamalar boş bir mesafe oluşturuyordu... Fakat

niçin bu türden anılar belirlediğinde yürüyüşüne ara verdiği meselesine açıklama getiremedikçe tuhaf teoremini çözmeyi de başaramayacaktı; öylece durup bakışını –san-ki kendisini durduracak kadar ilgisini çekmiş gibi– bir noktaya dikmesi, bir şeyleri gizleme çabası olarak açıklanabilirdi. Fakat durma eyleminin kendisi, geçmişteki utanç anlarıyla kımıltısızlık arasındaki ilişki, psikolojik yorumlamalara başvurmadığı için, halen muğlaktı. Belki de işin sırrı geçmişte kendini rezil ettiği anların doğasındaydı, belki de ortak payda bu anların özündeydi. Şayet öyleyse, en halisinden bir tekrar takıntısı söz konusu olmalıydı.

Mesele daha derinden irdelenince elbette kendisini rezil ettiği anlarının gerçekten yaşanmış oluşuyla karşılaşılıyordu. Böyle olaylar herkesin başına gelir. Sosyal ilişkilerin kaçınılmaz bir sonucudur ve tek çare unutmaktır. “Tek çare” lafın gelişi bir ifade değil, çünkü zamanda geriye dönmek, o anları düzeltmek ya da silmek imkânsızdır. Dr. Aira unutmaktan medet umamayacağı için (fil hafızasına sahipti) yalnızlığa başvurmuş, akranlarından neredeyse tamamen uzaklaşmıştı; böylece hiç olmazsa dermansız sakarlığının ve şaşkınlığının etkilerini en aza indirgeyebiliyordu. Bilincinin ve iradesinin farklı bir seviyesinde bulunan uyurgezerliği de, sonradan hissedilen bir pişmanlık gibi, aynı yönde ilerlemek zorundaydı; gören de uyurgezerlerin son derece işlevsel bir zarafetle hareket ettiklerini sanacaktı.

Kendisine dürüst davranmak adına, meselenin sadece geçmiş utançlar olmadığını kabullenmesi gerekiyordu; bu noktada ortak payda genişleyerek epeyce kıvrımlı bir çizgiye dönüşüyor ve bu çizgiyi takip etmek zorlaşıyordu. Belki de rezil olunan ânın tanımını genişletmek lazımdı; çünkü buna küçük kötülükler, cimrilikler, yanlış hesaplamalar, ödleklilikler, özetle geçmişe dönük utancı

besleyen her türlü unsur dahildi. Oysa (her ne kadar içinden bir ses, "Seni sersem! Seni sersem!" diye bağırıp duruyor da olsa) kendini suçluyor değildi, çünkü bu utançların kaçınılmazlığını gerçekleştikleri anda kabul ediyordu. En azından önemsiz oluşlarıyla avunabiliyordu, çünkü bunlar asla suç seviyesinde değillerdi ve özgüveninden başka hiçbir şeye zararları dokunmamıştı.

Her halükârda, böyle utançları yeniden yaşamaya-
cağına dair kendine söz vermişti. Tek yapması gerekenin dikkatli davranmak, acele etmemek, daima saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde hareket etmek olduğunu düşünüyordu. Mucizevi tedaviler uygulayan biri olduğundan, kendisini rezil etmesi ağır mı ağır sonuçlar doğurabilirdi.

Romanlarda karakterlerin rezil olduğu durumlar tizlikle, ihtiyatla ve dikkatle hazırlanır, ki bu hayli çelişkili bir durumdur, çünkü herkesin doğru düzgün davrandığı sahneler yazmak daha kolaydır ve düşünmeden yapılır. Dr. Aira ahlaki, düşünsel ya da toplumsal açıdan hatalı her hareketi, ideal davranış anlayışının harikulade narin teninde yara açan türden bir şiddetle aynı kefeye koyuyordu. Şiddete hiçbir şekilde kafası basmayan insanlardandı. Örneğin haydutlarla, en azılısından suçlularla bir mağaraya kapandığı takdirde makul davrandığı, konuştuğu, karşısındakilerin fikirlerine kulak verdiği ve kendi fikirlerini düzgünce ifade ettiği takdirde, her ne kadar bunun saçma olduğunu bilse de, şiddetten kaçınabileceğini hayal etmeden duramıyordu. Havada kan kokusu olsa da, haydutlar onu kendilerini gözetlerken yakalasalar da şiddete başvurmaya gerek olmayabilirdi... İyi de mağaraya gizlice girmeyi planlamadıysa onu nasıl bu halde yakalayabilirlerdi ki? Üstelik utanmasına sebep olacak bu gibi durumlardan daima kaçınacağına dair kendi kendine söz vermişti. Elbette bu varsayımsal ma-

ğaraya içeriyi boş zannederek yanlışlıkla girmiş de olabirdi; daima dikkatli davranmak işte bu yüzden önemliydi, hep tetikte olmalı, dalgınlık etmemeliydi. Her ne kadar bu amacı düstur bellemiş, uğruna kafa yormuş, plan ve idman yapmış olsa da söylemesi kolay yapması zordu. Yine de ansızın bir mucize gerçekleşebilir, gözlerini çalıntı mallarla dolu bir mağarada açabilir ve daha ne olduğunu anlayamadan içeri uğursuz suratlı bir sürü haydut doluşabilirdi... Elbette ancak hayal ürünü olabilecek, gerçekleşme olasılığı hayli uzak bir durumdu bu. Madem öyleydi, haydutlarla medeni bir iletişim kurmasına, başına gelenleri anlatmasına, oraya ışınlandığından, uykusunda yürüdüğünden bahsetmesine ne engel olabirdi ki? Ancak bu durumda haydutlar da kurmacanın ve teorinin bir parçası olacak, Dr. Aira'nın ikna başarısı hiçbir somut değer taşımayacaktı. Gerçekliği meydana getiren şeyler kan, yumruklar, çığlıklar ve çarpılan kapılardı. Nezaketin cilasası uzun vadede er ya da geç zedelenirdi; bu olay örgüsünde olmasa bir başkasında, zamandaki çattallanmalardan çıkan diğer bir olay örgüsünde böyle bir şeyin yaşanması kaçınılmazdı.

Bir oto tamir atölyesinin girişinde uzanan koca bir köpek Dr. Aira'nın yaklaştığını görünce yerinden kalkıp dişlerini gösterdi. Adamın sırtından soğuk terler boşanıverdi. Böyle hayvanları sokağın ortasında başıboş bırakanlar ne sorumsuz insanlardı; üstüne bir de şikâyet edenlere ukalaca, "İyi huyludur, bir şey yapmaz," diye karşılık verirdi. Samimiyetle, kendileri de inanarak derlerdi bunu; başkalarının –hele de motosiklet kadar iri bir hayvan karşılarında kara kürkünü kabarıırken– bu inancı paylaşmak zorunda olmadığını bir türlü akıl edemezlerdi.

Dr. Aira'nın paranormal tıp dünyasıyla ilk teması köpekler aracılığıyla olmuştu. Coronel Pringles'te geçen çocukluk yıllarında, Belediye Başkanı Uthurralt, çıkardı-

ğı bir emirle bu hayvanları kayıtsız şartsız şehir sınırlarından dışarı çıkarmıştı. Herkes korktuğu için (o sıralar çocuk felci salgını vardı) emre karşı çıkan olmamış, normalde evcil hayvanlarla sahipleri arasında kurulan güçlü bağ da fayda etmemişti. Zaten bu emir, her ne kadar üç yıla uzasa da, geçici olarak çıkarılmıştı ve kimsenin hayvanından gerçek anlamda kopması gerekmeyecekti; şehir dışında hepsine birer yer bulundu mu hallolacaktı; taşrayla bu kadar iç içe bir şehirde yakındaki çiftliklerde akrabası ya da arkadaşı olmayan kimse yoktu, köpekler de soluğu böyle yerlerde aldı. İşin fenası, Pringles'in tek veterineri hastalarından ayrı kaldı; her ne kadar muayene için şehir dışına çıkmayı kabul etse de (ekmek parasını çıkarmak için başka çaresi yoktu), taşraya habire gidip gelmek külfetliydi ve pahalıya patlıyordu. Bu durum, üreme çağına gelen erkek köpekleri kısırlaştırmayı zorlaştırıyordu ki koşullar bu tür operasyonları daha da acil kılıyordu. Hayvanları sadece dağlama demiriyle, herhangi bir sterilizasyon işlemine başvurmadan, merhametsizce kısırlaştırmayı beceren ırgatların eline bırakma seçeneği karşısında kimileri kesenin ağzını açtı, kimileri umursamadı, kimleriyse tereddüt etti... Böylece Deli lakaplı yerel bir fotoğrafçı durumu fırsat bilerek uzaktan, acısız kısırlaştırma işine girince Coronel Pringles'te yeni bir furya başladı. O zamanlar sekiz yaşında bir çocuk olan Dr. Aira, bütün bu olanlardan ancak çocuk ortamlarının yankı odalarında dehşetengiz ölçüde biçim değiştiren dedikodular aracılığıyla haberdar oldu. O devirde, hele de kendininki gibi edepli orta sınıf ailelerde böyle konular pek konuşulmazdı; yoksul ailelerden gelen arkadaşları –zira kulübeden bozma evlerle dolu bir mahallede oturuyordu– böyle bir dertten mustarip olmasalar da ailelerinin ürkütücü cehaleti ve her şeye inanıvermeleri bu eksikliği kapatıyordu.

Deli'nin yöntemi akıllara durgunluk veren cinstendi, çünkü köpeği uzaktan kısırlaştırmak için sahibine uzunca bir süre penisilin iğneleri vuruluyordu. En azından dönen dedikodulardan anlaşılan buydu. Aira asla daha fazla bilgi edinemedi, zaten belki daha fazla bilgi yoktu. Gerçekten bu tuhaf tedaviye kalkışan kimsenin olup olmadığını da öğrenemedi. Fakat edindiği bilgiler, uzaktan eylem olasılığını ve heterojen unsurlar arasında yeni bir sürem kuran devamsız etkiyi kendi çapında yeniden icat etmesi için yetti; ardından da bütün mantık süreçlerini bu varsayım üstüne kurdu. Çok geçmeden büyük bir skandal patlak verince Deli'nin yönteminden vazgeçildi (ki aslında zaten tek bir kez uygulanmıştı). Şehrin yakınındaki bir çiftlikte başsız bir köpek dünyaya gelmişti; cocker spaniel cinsi köpek, gövdesi boynunda sonlanmasına rağmen hayatta kalacak ve büyüyüp yetişkinliğe erişecekti.

İnsanların hayal gücü, bekleneceği üzere, iki olay arasında bağlantı kurunca Deli, ki kendi dalaverelerinden kendisi bile ürkmüş olabilirdi, yöntemini rafa kaldırdı. Aira o köpeğin başına neler geldiğini öğrenemedi; eceli gelince diğer köpeklerden farksız biçimde ölmüş olmalıydı. Mahalleden biri sürü insan hayvanı görmeye gitmişti (Aira'yı götürmemişlerdi). Anlatılanlara bakılırsa hayvan hayli hareketliydi; sadece başsız değil, hiperaktif de. Sinir sistemi boynundaki bir yumruda son buluyordu ve bu çıkıntının üstünde, tıpkı bir Rosetta Taşı gibi, gözleri, burnu, ağzı ve kulakları temsil eden izler bulunuyordu; hayvan bunlar aracılığıyla hayatını sürdürüyordu. Koşullar farklı olsaydı, böyle bir hilkat garibesinin varlığı bir tür mucize kabul edilir, dünyanın dört bir yanından biliminsanlarının dikkatini çekerdi. Fakat taşralı insanlar böyle mucizelere alışıktı; daha doğrusu, çelişkili biçimde, radyosuz, televizyonsuz ve dergisiz, dünyadan daha ko-

puk yaşadıkları eski zamanlarda alışıktilar; bütün dünyaları yaşadıkları küçücük dünyaydı, yasaları istisnalara ve abartılara kolayca yer açıyor, her şeyi sorgulamadan kabul ediyorlardı.

Bir köpeğin başına böyle bir şey geldiyse bir insanın başına niçin gelmesindi ki? Mantığın daima dolaysız olan kısıtlamalarını işte bu sonsuz ve son derece fantastik olasılık belirliyordu. Mağaradaki haydutlara uygulamayı tasarladığı bütün o nazik yaklaşımlar, yaşamın nice azgın şiddetiyle uyumlu bir biçimden ibaretti. Mantık, herhangi bir ayrıcalığı bulunmayan bir eylem tarzından öte bir şey değildi. Dr. Aira'nın bunu eylemin bütün kusurlarına iyi gelecek her derde deva bir ilaç gibi kapsamlı olarak kullanması, gayet kendine has bir kişisel özelliğiydi: Onun gerçek yüzünü ve içinde yaşadığı yanılgıyı yansıtıyordu. Zira büyük hayranlık duyduğu ve kendine örnek aldığı (Mariano Grondona gibi) mantık timsali kişiliklerin mantıklılığı sadece göstermelikti, geçimlerini bu yolla sağlıyorlardı, ama bunun ötesinde, mantığı bir kenara bıraktıkları ya da –olması gerektiği gibi– koşullara göre arada sırada mantıklı davrandıkları bir yaşamları da vardı. Eylemin etkili olabilmesi için, gerçek bir pratik işlevi bulunmayan, soyut bir şemadan ibaret safi mantıktan uzaklaşmak lazımdı.

Uzaklaşmak için gerçekçilik yoluna başvurulabilir. Elbette gerçekçilik bir temsilden ibaretti, ama, tam da bu yüzden, eksiksiz bir söylemden meydana geldiğinde düşünmeden yapılan bir şeye, bir oluş biçimine dönüşebilirdi. Gerçekçilik, mantıklı olandan sapmak demekti; teori düz çizgi halinde bir yolu işaret ederdi, yaşamayı bilen gerçekçi insan ise dönemeç ve kavislerle dolu, inişli çıkışlı bir yola başvururdu... Düz yoldan bütün bu sapsmalar doğası ve amacı gereği Kötü'ydü; hafifletilmiş ve sonuçlar doğurmayan bir Kötü olması önemli değildi,

özünde yine Kötü'ydü, ayrımın etkili olması ve gerçekçiliğin ortaya çıkması, gerçekliğin gerçekçilik aracılığıyla görülebilmesi, yani mantığın soluk fantazilerinden tamamen farklı, gerçek gerçekçiliğin görülebilmesi için böyle olması şarttı... Belki de orada, bu fevkalade iyicil faydada yatıyordu Kötü'nün işlevi.

Mahallenin üstüne çöken sabah sessizliğini bir ambulans sireni bozdu; kulağa aşırı acelesi varmış gibi geliyor, ama bir yandan da daireler çiziyormuş, ıssız sokaklarda yolunu kaybetmişçesine dört dönüyormuş gibi yankılanıyordu. Aynı sirenin yaklaşırken ve uzaklaşırken farklı tınlaması bilinen bir fizik fenomenidir. Bu fark, Dr. Aira'nın ambulansın güzergâhını zihninde canlandırabilmesini sağlıyordu. Son dakikalarda bilinçsizce yaptığı da buydu; başka düşünce ve hatıralara daldığından farkında değildi; şimdiyse, köpek üstüne atılmaya hazırlanırken, durmadan gelip giden ambulans sesinin, etrafında giderek daralan bir çember çizdiğini fark ederek telaşa kapıldı... Rüyalarında ve uykusuzluğunda, hayallerde ve gerçekte peşini bırakmayan o lanet ambulans yine çıkagelmmişti, iki diyarın belirsiz sınırında sirenini öttüre öttüre hep bir yerlere koştururdu! Neyse ki asla kendisine yetişemezdi. Tıpkı asla bir sonuca bağlanmayan, tam da bu yüzden daha da kâbusumsu hale gelen bir kâbustaki gibi, son anda, yakalanmasına ramak kalmışken, Dr. Aira labirentin kalbinden kaçıp kurtulur, bunu nasıl becerdiğine akıl erdiremezdi... Tam böyle büyük tehlike anlarında, gerçekliğin dikişleri dehşet tarafından parçalanırken, bir sürem oluşturabilmek ve korkunun köprüsünü ters yönde geçebilmek adına, tıpkı şimdi köpekle yaptığı gibi, tehdit hissini başka bir unsura aktarırdı...

Ansızın ultrason seviyesine yükselen siren sesi birkaç santim ötesinde gerçekleşen bir frenlemenin cayırtısıyla birleşince Dr. Aira daldığı hayallerden sıyrıldı. Sah-

ne düşünmeye yer bırakmayan bir şimdiki zamana kayı-verdi. Dolayısıyla ambulans tarafından bulunduğunu ve ne yapacağını bilmediğini idrak edebilmesi için Dr. Aira'nın birkaç saniye beklemesi gerekti. İmkânsız gördüğü şey sonunda gerçek olmuştu. Köpek sadece kendisinin işitebileceği frekanstaki çınlamaları duyunca afallayıp geriye doğru bir perende attı ve kendi etrafında dönmeye başladı.

Toparlanıp duygularını gizleme refleksi harekete geçen Dr. Aira göze batmayan, kayıtsız bir merak diye tanımlanabilecek bir ifade takındı. Ambulanstan inen iki genç doktor kararlılıkla ona yöneldiler (zaten bir adım ötesindeydiler), hemşire üniformalı iriyarı bir zenci adam olan şoför ise kapısını açıp indi ve aracın etrafından tur attı. Dr. Aira olduğu yerde kalakaldı, benzi atmış, ağzı kurumuştı.

“Dr. Aira?” dedi genç doktorlardan biri, sormaktan ziyade teyit edercesine.

Dr. Aira başını evet anlamında bir kez salladı. Reddetmenin faydası yoktu. Ambulansın, onca zamandan, onca dönüp durduktan sonra kendisine yetişmiş olmasına halen inanamıyordu. Ama işte karşısındaydı, somut ve bembeyazdı, öyle gerçekti ki katlanılacak gibi değildi. Ve kendisini şehrin sokaklarından geçen ambulansları izleyen isimsiz biri olmaktan çıkarmıştı (genç doktorun söyledikleri bunu doğruluyordu)...

“Epeydir sizi arıyorduk, bizi ne çok uğraştırdınız, bir bilseniz.”

“Evinize gittiğimizde,” dedi diğer genç doktor, “yürüyüş yapmaya çıktığınızı söylediler, o zamandan beri sizi arayıp durduk...”

Yanlarına gelen şoför şakacı bir tavırla lafa girdi:

“Sizi bu sokakta bulacağımız hayatta aklımıza gelmezdi!”

Ötekiler onu desteklercesine güldüler, sadede gelmek için sabırsızlanıyorlardı; üçü de konuştuğuna göre girizgâh sohbeti sona ermiş sayılırdı.

“Ben Dr. Ferreyra, memnun oldum,” dedi genç doktorlardan biri, Dr. Aira’nın kurmalı bebek gibi sıkacağı elini uzatırken. “Ümitsiz bir vakayla karşılaştık, sizden yardım almamızı rica ettiler.”

“Gelin, konuşmaya ‘salon’da devam edelim, vakit kaybetmeyelim.”

Hemencecik, ürkütücü bir rahatlıkla, ambulansa do-luştular, zenci adam da direksiyona geçince yıldırım gibi fırlayarak yola koyuldular; siren ulurcasına ötüyor, ağaç-lar ve evler film kareleri gibi geçip gidiyor, köpeğin öfke-li havlamaları havada çınliyordu... Uyarıcı unsurların faz-lalığı karşısında Dr. Aira’nın dikkati darmadağın oldu. İki genç doktor bazen sırayla bazense aynı anda, durmaksızın konuşuyordu; gözleri pırıl pırıl, çocuksu ve yakışıklı yüzleriyse incecik bir ter tabakasıyla kaplıydı. Dr. Aira onları (fazlasıyla) duyuyor, ama söylediklerini algılamıyor, anlattıklarının diledikleri zaman tekrar edebilecekleri –hatta belki şimdiden tekrara geçtikleri– ezbere bir senar-yo olduğuna şüphe duymadığından bu durumu şimdilik hiç dert etmiyordu. Düşünmeyi yeniden başarabildiğin-de ilk merak ettiği, bu araca binmeyi neden kabul ettiği oldu. En kolayının bu olduğu, böylece daha fazla sorun çıkmasını engellediğini aklından geçirerek kendi kendini temize çıkardı. Şimdi tek yapması gereken ambulandan inip evine dönmekti; nasılsa bu şaklabanlılığı daha da ileri götürecek değillerdi, çünkü iş adam kaçırmaya dönüşürdü ve başları polisle belaya girerdi. Şu anki tek derdi (ki aşılamaz nitelikte değildi) adamların rica ve telkinlerine direnmek, ne derlerse reddetmekti.

Beklenmedik olaylar planlarını ne zaman sekteye uğ-ratsa afallayıp kalırdı; bu sıklıkla yaşadığı bir durum oldu-

ğundan bir çaresini bulmuş, daima cebinde taşıdığı küçük bir ayılma kiti hazırlamıştı. Bulduğu çarenin temelinde, duyularını yeniden kazanmak vardı; duyuları toparlandığında düşünceleri kendi kendine düzene girecekti. Kitin içeriği şöyleydi: Plastik kapağının altındaki, sıvıyla temas eden uzantıyı burun deliklerinin altına sürebileceği bir Fransız parfümü ampulü; ahşap saplı, yüksük boyunda gümüş bir çingirak; ayı şeklinde, başındaki kadife kaskete parmak uçlarını sürebileceği, tavşan kürkü kaplı küçük bir biblo; üstündeki yirmi bir bir noktanın her biri farklı fosforlu renklerde, kuvars taşından bir zar; bir tane de nane şekeri. Öyle pratik bir kitti ki içindeki her şeyi birkaç saniyede kullanmak mümkündü. Her zaman ceke-tinin cebinde taşıdığı küçük bir teneke kutuya sığıyordu. Kullandığını kimseye belli etmek istemezdi, ama ambulansın içindeyken kullanırsa belli etmemesi imkânsızdı, dolayısıyla cebinden çıkarmadı. Ayrıca o anda herhangi bir ayıklık seviyesine ulaşmasına lüzum yoktu, hatta tam tersi geçerliydi. Gereğinden fazla düşünmeye meyilliydi ve kendi kurduğu tuzaklara düşebilirdi.

Aslında tuzağı kuran ötekilerdi. Dr. Aira'nın yapması gereken tuzaktan uzaklaşmaktı. Tuzağın amacı onu bir tuzağa düşmediğine ikna olana kadar düşünmeye sevk etmekte.

“Kusura bakmayın, hâlâ kendimi tanıtmadım,” dedi diğer genç doktor. “Ben Dr. Bianchi.”

Ambulansın arka tarafındaki katlanır koltuklarda öyle dip dibe oturmaktaydılar ki el sıkışırken kollarını uzatmaları gerekmedi.

Belli ki yaptıkları açıklamaları en baştan tekrarlama-ya hazırlanıyorlardı; bu kez karanlıkta kalan ya da tam anlaşılmayan ayrıntılara değiniyormuş gibi yapacaklardı. Derken, söylenenler arasında “Piñero” sözcüğü Dr. Aira'nın kulağına çalındı; bilincinde olmasa da duymayı bek-

lediği bir sözcüktü bu. Kendisinin ve hünerinin maruz kaldığı eziyetin ardındaki beyin, Piñero Hastanesi'nin başhekimini Dr. Actyn'di. Bütün saldırıların ve pusuların gerek başlangıç gerekse bitiş noktası Aşağı Flores'teki o eski hastaneydi.

Pekâlâ, bu kez mesele neydi? Ve ne olacaktı? Artık ezbere biliyordu: Ölüm döşeğinde bir hasta, fayda etmeyen geleneksel tedaviler, biçare bir aile... Konu yelpazesi öyle dardı ki... Hep aynı şeydi! Mutlak doğruluğun kalıbından, ya hep ya hiç ikileminden çıkarıldığında daha da bulantıcı hale gelen eski ıstıraplar... Zira bir doktor, kurmaca söz konusu olmadığında bile –ki burada söz konusu olduğu kesindi– hastasının tersine, daima tekrar dene-yebilirdi. Ortada bir yalan olması olasılığı, temelindeki hakikati, gerçeğe uygunluğu lekeliyordu.

İnce bir perde ambulansı uzunlamasına ikiye ayırı-yordu. Perdeyi çektiler: Hasta oradaydı, sedyeye bağlan-mıştı. Demek onu yanlarında getirmişlerdi! Bu sefillerin yapmayacağı şey yoktu! “Savaşta her şey mubahtır,” diye düşünmüş olmalıydı Actyn.

Genç doktorlar hastanın üstüne eğildiler; yüzlerin-deki kaygı öyle ağır, öyle profesyoneldi ki Dr. Aira'yı unutmuşlardı; hastanın serumunu, gözbebeklerini, tan-siyon göstergelerini, beynindeki elektrik aktivitesini, manyetik solunum cihazını kontrol ediyorlardı. İçinde yoğun bakım ünitesi bulunan son model ambulanslar-dandı. Hasta 45 yaşlarında bir adamdı; kafatasının sol yanının kel olduğuna bakılırsa radyasyon terapisi gör-müştü, ayrıca sol kulağı mutasyon geçirmişti. Dr. Aira neredeyse onun sahici bir hasta olduğunu düşünecekti... Ama düşünmemesi lazımdı. Bakışını pencereye yöneltti. Kendisini buldukları sokakta dümdüz ilerlemişler, hiç hız kesmeden, sireni avaz avaz öttürerek, art arda kav-şakları ok gibi geçmişlerdi... Şimdi neredeydiler acaba?

Pencereden görünen evlerin hepsi yoksul mahallelerdeki gibi tek katlı ve gösterişsizdi; buhar gibi geride kalıveriyorlardı. Ambulans sürekli hızlanıyordu sanki.

Dr. Aira dikkatini yeniden ötekilere verdi, çünkü kendisiyle konuşuyorlardı. Hastaya dair son derece ağır bir klinik tablo çiziyorlardı. İki genç doktorun küstahlığı ürkütücüydü; elektronik devreler arasında büyümüş gibi hayli teknik bir jargon kullanıyorlardı. Çevrelerindeki bütün aygıtlar çalışır haldeydi; açıklamalarını pekiştirmek için ekranlardaki titreşen eğrileri, ondalık sayıları, insülin uygulama çizelgelerini işaret edip duruyorlardı. Rengârenk bir jöle küpü gibi titreşen ekranlardan birinde, kare kare bölgelere ayırdıkları sistem şeması görünüyordu; ellerinde tuttukları minik kablolu klavyelerdeki nabız gibi atan rakamlar aracılığıyla kontrol ediyorlardı bu sistemi.

“Bu teknolojiye aşına mısınız?” diye sordu Ferreyra, Dr. Aira’nın şaşkınlığını fark edince. “Protein ikililerinden oluşan, indüklenmiş evirgen bariyerler aracılığıyla çalışır. Denemek ister misiniz?” Klavyesini ona uzattı.

“Hayır! Yanlış bir şeyler yapmaktan korkarım.”

“Görüyorsunuz, bütün bu muhteşem bilimsel aygıtlara rağmen...”

Evet, evet. Yemezler. Kamera nerede? Bunca aletin arasında saklamak kolay olmuştur; muhtemelen Actyn dalkavuklarıyla beraber kendisini izliyor, her şeyi saniye saniye kaydediyordu. Ambulansın neden hiçbir sokağa sapmadan dümdüz ilerlediğini şimdi anlamıştı: Her bir dönüş, görüntü aktarımını birkaç saniye geciktiriyor olmalıydı, oysa Actyn tek bir saniyeyi bile kaçırmak istemiyordu; bu durum Dr. Aira’yı biraz endişelendirdi, çünkü bocalayacağı tek bir ânı yakalamayı beklediklerini gösteriyordu...

Ne diyorlardı? Baklayı ağızlarından çıkarıyorlardı:

“... yetenekleriniz, Dr. Aira, her ne kadar bizim gayet rasyonel bakış açımıza göre...” diyordu biri.

Diğeri de aynı anda şöyle diyordu:

“... elimizden gelen her şeyi yapıyoruz, teknoloji eylem olasılıklarını tüketmeye yarıyor...”

Demek istediği, bu inanılmaz aygıt yığınının, kendisi gibi büyümlü şifacıların müdahalesini hızlandırdığıydı, zira artık göz açıp kapayıncaya kadar geleneksel tıp biliminin sınırlarına dayanmak mümkündü. Böylece onlarla kendisi arasında bir köprü kuruluyor, dile getirdikleri müdahale ricası gerçeğe uygun hale geliyordu.

Peki nasıl bir müdahaleydi bu? Ölüm döşegindeki birini yaşama döndürmek. Onu ölümün kıyısından çekip kurtarmak. Gören de bunu olağandışı bir şey sanacaktı! Oysa hep gerçekleşen bir şey değil miydi? Ölümün kıyısındaki herkes kurtarılmaz mıydı? İnsanla dünya arasındaki normal etkileşim mekanizması zaten böyle bir şeydi: Bütün düşünceler düşünülüp tükendiğinde gerçeklik telaşla bir düşünce daha arardı... ve son anda bulurdu.

Elbette onların beklediği, işlemin tuhaf ve göz alıcı kısmı olan grotesk büyü ritüeliydi; beceriksizliği sonradan evire çevire vurgulayabilir, rezalet ve fiyaskoyu bulvar gazetelerinde duyurabilirlerdi. Tabii ki Dr. Aira onlara bu zevki tattırmayacaktı.

Bütün bunlar tıbbi açıdan bir “gizli kamera”ya denkti, ama artık böyle gizli kameralarla kendisini şaşırtmayı başaramazlardı; şimdiye kadar bunu öyle çok kez denemişlerdi ki “gizli olanı daha da gizlemek”ten, katmanların arasına sokuşturmaktan başka çareleri kalmamıştı.

Dr. Aira onların konuşmasını izledi, dikkati düzensiz aralıklarla toparlanıyor ve dağılıyordu, dolayısıyla iki adamın kendininkiyle dip dibe olan hevesli ve gencecik, neredeyse taşkın yüzleri ona gerçekdışı görünmeye başladı. Sahiden gerçekdışı olduklarına hiç şüphe yoktu, ama bu-

nun da bir sınırı vardı, çünkü etten ve kemikten iki insana ait yüzlerdi. Son yıllarda gizli kameraların (gerek türlü türlü şakalar yapmak, gerekse rüşvetçi memurları, ahlaksız tüccarları, vergi kaçakçılarını ve sözde doktorluk yapan dolandırıcıları ifşa etmek için) sıklıkla kullanılması, müthiş bir aktör ihtiyacı doğuruyordu, zira bu işi yapan kişilerin iki kez görevlendirilmesi mümkün değildi, yoksa aktör oldukları anlaşıldı. Daima yeni olmaları, ilk kez görünmeleri gerekliydi, önceden figüran olarak bile kamera karşısına çıkmamış olmaları şarttı, çünkü –toplumda baş gösteren şüpheli tutum dolayısıyla– tanındıkları anda operasyon suya düşerdi. Giderek artan bu şüpheli tutum, aktörlerin her geçen gün daha iyi, daha inanılır olmasını mecbur kılıyordu. Sayılarının tükenmemesi ürkütücüydü; elbette profesyonel olmaları şart değildi (yeni İş Sözleşmesi Yasası sayesinde, sendikalı olmaları mecburi değildi), ama risklerin büyük olduğu durumlarda operasyonun başarı ya da başarısızlığını bir amatörün eline bırakmak zor bir karar olmalıydı.

Karşısındaki ikili gerçekten çok iyiydi; tıp jargonunu kusursuzca kullanmakla kalmıyor, doktorlara özgü hal ve tavırları da başarıyla canlandırıyorlardı... Belki de davasına inandıkları için Actyn’le işbirliği yapan doktorlardı; şayet öyleyse yeni katılmış olmalıydı, çünkü Dr. Aira eski toprak fanatiklerin hepsine aşinaydı. Actyn, Sağduyu ve Saygınlık davası adını verdiği davasına sürekli yeni yandaşlar kazandırmaya yetecek itibar ve karizmaya sahipti. Ancak doktorların insan oldukları, dolayısıyla tedavisi bulunmayan hastalıklara yakalanabilecekleri de bir gerçektir; Dr. Aira’nın karşısına çıkarılarak “yanan” aktörler, başları sıkıştığında ona başvuramayacaklar demektir. Haliyle Actyn’in tek çaresi, yandaşlarını kişisel risklerini en az dert edecek, en genç doktorlar arasından seçmektir. İkisinin bu kadar genç oluşu böyle açıklanabilirdi.

Elbette söz konusu vakanın gerçek olma ihtimali de mevcuttu. Hayli uzak, belki milyonda bir karşılaşılacak bir ihtimaldi, ama yine de doğası gereği ihtimal dahilindeydi. Eski dönemlerde, şu kahrolası casusluk teknolojileri kusursuzlaştırılmadan önce, tam tersi olurdu: Bütün bunların bir temsilden ibaret olması öyle uzak bir ihtimal olurdu ki Dr. Aira aklından bile geçirmezdi; o zamanlar, yaşananlar otomatik olarak gerçek kabul edilirdi. Fakat eski zamanları özlemle anmaya değmezdi, çünkü tarihî koşullar bir engel oluşturmazdı: Eski zamanlarda her şey farklıydı; rezil anlar dünya âleme duyurulmak üzere kayda geçirilemez, mucizeler rahatlıkla kabul edilirdi, çünkü o dönemlerde neyin mucize olduğu, neyin olmadığı arasına henüz belirgin bir çizgi çekilmemişti.

Belki de, hayatta sahiden bir simetrisinin var olduğuna inanabilirse, bu çizginin artık belirgince çekildiğine de inanabilir, aradaki –neyin rezillik olup neyin olmadığına dair– sınırın yok olmaya başlayacağına ümit besleyebilirdi.

Rezil olma anları düşünmeden yapılan eylemlerin bir koluydu ve onlar olmazsa doğallık bir sanrı gibi buharlaşır giderdi. Bu yönden Actyn fazlasıyla ileri gitmiş olabilirdi, şimdiyse belki bütün çabalarının gayriihtiyari sonuçsuz kalacağı bir safhaya giriyordu. Ateş gücünü Dr. Aira'ya ve onun Mucizevi Tedavilerine yoğunlaştırmaya karar verdiğinden beri bütün safhaları cayır cayır yakarak geçmiş, savaşın dinamiği gereği bir kez olsun durmamış, tanım gereği zaten elinde tuttuğu inisiyatifi bir an olsun elinden bırakmamıştı. Aslında doğrudan yüzleşme, iftira, lekeleme ve alaydan meydana gelen ilk safhaları, etkisizliğe de mahkûm olduklarından, tek celsede aşmıştı. Sonuç alabileceği alanların bunlar olmadığını anlamıştı. Bir fiyaskonun tarihî açıdan yeniden inşası, doğası gereği imkânsız bir eylemdi; yeniden inşa edildiğinde bir

başarıya dönüşme riski vardı. Ardından Dr. Actyn bütün sahneler yaratma, yokluktan bir şey çıkarma çabasına girişmişti (zaten en baştaki planı da buydu, kendisini haklı çıkarmak için öne sürdüğü tek plandı)... Temsilden başka silahı yoktu ve yıllardır dur durak vermeden bu silaha başvuruyordu. Hedefteki Dr. Aira mayın tarlasında yaşamaya alışmıştı; habire patlayan mayınların özünde rol yapan insanlar vardı. Neyse ki kendisini hava gibi sarmalayan bu patlamalar görünmez ve soyuttu. Bir tuzaktan kurtulmak hiçbir anlam ifade etmiyordu, çünkü düşmanı öyle sebatlıydı ki hemen başka bir tuzak kuruyordu; temsil içinden temsil çıkıyordu; yaşadığı dünya gerçektirdiydi. Takipçisinin ne zaman duracağını asla bilemiyordu, ki aslında asla, hiçbir koşulda durmuyordu. Dr. Aira'nın gözünde Actyn çizgi romanlardaki, dünyaya hükmetmeye kafayı takmış kötü adamlara benziyordu... Aradaki tek fark, bu macerada dünyanın yerini Dr. Aira'nın almış olmasıydı.

Fakat döngü yasasına göre, zaman aktıkça her şey tersine döner, yalan büyük bir eğri çizerek doğruya, tiyatro gerçeğe dönüşürdü... Hakiki olan, doğal olan, bu şeffaflıkların ters tarafındaydı.

Bu esnada ambulans hızla yoluna devam ediyor, köpek aracın peşinden deli gibi havlıyor (durmadan öten sirenin ses dalgaları beraberinde ultrason seviyesindeki televizyon frekansını taşıyor olmalıydı, hayvan da bunları algılıyordu), iki budala konuşmayı sürdürüyordu. Gevezeliklerinin konusu şimdi hastaya, içinde bulunduğu duruma ve geçmişine kaymıştı. Zavallı bu hale nasıl gelmişti? Bir doktorun her gün nüfusun büyük bölümünde görebileceği, alışılmış yollarla: Sağlıksız beslenme ve azgın tutkularla. Bu habis ikilinin sebep olduğu erken ölüm sayısı savaşları bile geçerdi. Adamların kullandığı modası geçmiş ve resmî ifadelere takılan Dr. Aira bu gün-

cellliğini yitirmişliğin ikinci bir yorumu işaret ettiğini ve başka türlü okunabileceğini düşündü; “habis ikili”, aşırı derecede bonbon tüketimi ve televizyonda futbol izlemek olarak da yorumlanabilirdi.

Her halükârda, söyledikleri şeylerin, sonradan üstüne anlatıcı dublajı eklenecek kesitler için görüntü vermekten öte bir amacı yoktu. Hatta dublajda başka sorulara karşılık olarak kullanılacak cevapları kendisinden koparmak için özellikle tasarlanmış bir plan bile olabilirdi, çünkü dublaja maruz bırakılmayacak tek ses kendisinininki olacaktı, ama –değişiklik yapmaya giriştikleri takdirde– söylediklerinin taşıyacağı anlam bağlama göre tamamen değişebilirdi.

Bağlamlardan biri ötekilerden fazla tekrarlanıyordu: “Bitkisel hayat.” Hastanın bünyesi beynin devreden çıktığı eşiği geçmişti, o noktadan itibaren tek yapacağı yaşamayı sürdürmektir, ama artık bilinçle hareket etmekten ziyade ortama tepki verecekti, dolayısıyla ilacı sadece sindirebilirdi, ardından etkisini eyleme dönüştürme ihtimali yoktu. Elbette bu cümle sonradan kasetten silinebilirdi, ama ambulanda telaffuz edildiğine göre belli bir cevabı tetikleme amacı taşıyor olmalıydı. Belli ki Actyn, Dr. Aira’nın ağaçlarla konuşmalarından haberdardı (kahrolasıca, nasıl becermişti ki bunu?) ve o kanattan saldırıyordu.

Dr. Aira’nın aklına eski bir gotik romandan bir sahne geldi: Dinden ayrılmaya meyleden bir keşiş manastırda kalmayı sürdürmek için bir mucize talep ediyordu; gerçekleşmesi mümkün olmayan bir şarttı bu, çünkü keşiş mucizenin gerçekleşeceğine inanmıyordu. Konuştuğu kişiye cevap olarak Tanrı’nın keşişi koynundan ayırmamak için gerektiği takdirde bir mucize gerçekleştireceğini söylüyor ve nasıl bir mucize istediğini dile getirmesini rica ediyordu. Manastırın bahçesinde, heybetli bir ağacın dibinde oturmaktaydılar... Keşiş, biraz da geli-

şigüzel biçimde, “Şu ağacı kurutsun bakalım,” diyordu. Elbette ertesi sabah ağaç kupkuru haldeydi (her biri cehenneme layık birer Actyn olan keşişler zehirli bir kimyasal kullanmışlardı). İflah olmaz bir gezgin sayılabilecek Dr. Aira olsaydı, “Buenos Aires’teki bütün ağaçların kurutsun bakalım,” derdi. Ve belki mucize gerçekleştirdi! Ya da doğrudan gerçekleşmişti bile... Ne de olsa sonbaharın sonlarındaydılar.

İrkildi.

“Hey!”

Neredeydiler? Kendisini nereye götürüyorlardı? Delirmişler miydi? Actyn çaresiz kalınca cidden şiddete başvurmaya mı karar vermişti? José Bonifacio Caddesi bitmek bilmiyor, dümdüz uzuyordu... Herkes Buenos Aires caddelerinin gerçekten şehrin ötesine kadar uzandığını, kırları geçip uzak köylerin sokaklarına dönüştüğünü ve oralarından yeniden kırlara çıktığını düşünürdü... Dr. Aira’nın genç doktorları gözden kaçırmamak için yan gözle ambulansın pencerelerinden baktığında gördüğü engin boşluk pampalar olmalıydı. Sahiden öyleyse şakanın ötesinde bir durum söz konusu demektir. Dünyada düz bir çizgiden daha gerçekçi ve normal bir şey yoktu, ama onu takip ederek harikalar diyarına da geçilebilirdi. Dr. Aira’nın zihninde minyatür bir görüntü belirdi: Ambulans sonsuz ve ıssız çölde son sürat gidiyor, köpek de tekerleklerden birinin yanında havlayarak koşuyordu... Dr. Aira nihayet konuştuğunda doktorlardan birinin saçmalıklarla bezeli bir cümlesini bölmüş bulundu; doktorlar sustu, çünkü bütün istedikleri buydu: Dr. Aira’nın konuşması.

“Cevabım hayır,” dedi Dr. Aira.

“Neye hayır, doktor?”

“Bu adam için hiçbir şey yapmayacağım, başkaları için de. Asla yapmadım ve bunu siz de iyi biliyorsunuz.”

“Ama sizin yeteneğiniz, Dr. Aira... Mucizevi Tedaviler...”

“Tedavi medavi yok! Neyi kastettiğinizi bilmiyorum.”

“Nasıl bilmezsiniz? Ününüz nereden geliyor öyleyse? Ölüm döşeğindekiiler niçin isminizi yakarıyor?”

“Bilmem. Ben asla...”

“Hepsi medyanın uydurması mı? Bütün gün sizi bunun için mi aradık? Beyin ameliyatı yapabileceğimiz zamanı bunun için mi boşa harcadık? Bizimle dalga geçtiğinizi söylemeyeceğinizi umarız.”

“Bu olanların benimle hiç alakası yok. İnmek istiyorum.”

Hemen taktik değiştirdiler. Monitörler kıpkırmızı oldu ve insanın kanını donduran biplerler çıkarmaya başladı (doktorların çaktırmadan bir düğmeye bastığı kesindi). Sedyeye eğilip bağırmaya başladılar:

“Sistemleri iflas etti! Hastayı kaybediyoruz! Yapabileceğimiz hiçbir şey yok!”

Bütün kötümserliklerine rağmen canhıraş biçimde uğraşiyor, aralarında bağırıyor, hatta çığırından çıkmışçasına küfürler savuruyorlardı. Moraran, seğiren ve kıvranan zavallı hastaya defibrilatör uyguladılar. Tuhaf bir kimyasal kokusu yüzünden ambulansın içi nefes alınmaz hale geldi. Ön tarafta zenci şoför kendisi de hastalık kapmış gibi hızlandıkça hızlanıyor, sirenin hoparlörü aracılığıyla dışarı anlaşılmaz komutlar yağırdırıyordu. Köpek bile delirmişti. Keşmekeşin ortasında Ferreyra başını çevirip haykırdı:

“Bu son şansımız, Dr. Aira! Bir şeyler yapın! Bir hayat kurtarın!”

“Hayır, hayır... Ben asla...”

“Bir şeyler yapsanıza ulan! Hastayı kaybediyoruz!”

Dr. Aira arkasındaki kapının kulpunu yokladı. Araç

son sürat gitmesine rağmen gerektiği takdirde atlamaya kararlıydı. Doktorlar yeniden taktik değiştirdi. Bütün monitörler büyü yapılmış gibi ansızın söndü ve sessizleşti.

“Sizi evinize götüreceğiz, merak etmeyin. Hasta öldü.”

“Bizim için bir kâğıt imzalamanız gerekecek...”

“Hayır.”

“Ambulansta neden bulunduğunuzu açıklamak için.”

“Hiç işim olmaz.”

“O halde size iyi günler.”

Durmuşlardı. Aracın arka kapısını açtılar. Tam Dr. Aira inerken ölü adam konuştu:

“Salak herif.”

Dr. Aira bunun –önceden sadece televizyonda gördüğü– Actyn’in sesi olduğuna yemin edebilirdi. Sokağa inince etrafına baktı. Köpek ortalarda yoktu ve ambulans gürültülü biçimde uzaklaştı. Dr. Aira içinde kabaran adrenalin dalgasını ancak o zaman duyumsadı. Tıpkı uçak seyahatlerinin ardından hissedilene benzeyen sersemlik hissi, düzenbazlara sopa çekme fırsatı artık kaçtığı için Dr. Aira’nın elini ayağını boşalttı. Hep böyle olurdu: Eziyet dolu öfke hissi içini hep sonradan, yalnızken ve kendisinden başka kimseyle kapışma imkânı yokken kaplardı. Olayların sırasıyla rezil oluş arasındaki bağlantı hep aynıydı. Onun gibi medeni bir insan birilerine sopa çekmediği için hayıflanacak değildi, ama has bir erkek mi yoksa ödlele bir tavuk mu olduğu meselesi havada kalmıştı. Evi iki sokak ötedeydi. Ağaçlara, José Bonifacio Caddesi’ndeki koca çınarlara baktı ve onların dünyayı atomlarına ayrılincaya kadar ezip öğütmek için tasarlanmış makineler olduğunu geçirdi aklından. Böyle hissediyordu ve bu durum tanık olduğu tiyatronun doğal bir sonucuydu. Kim demişti yalanın mutlaka doğruya bağlandığını, kurmacanın hep gerçekliğe dönüştüğünü? Ti-

yatronun talihsizliği bu nihai ve tersinmez çözünmeydi. Ciddiyeti de buradan, kurmacanın rengârenk uçarılığının ötesinde olmasından geliyordu.

Dr. Aira en azından zarar almadan kurtulmuştu. Sabah macerası böylece sona ermişti. Azimli baş düşmanının tuzaklarından bir kez daha kaçabilmişti ve Mucizevi Tedaviler projesine devam edebilirdi (ama nereye kadar?)

II

O kış, maddi açıdan talih eseri rahatlayınca (eline geçen toplu bir para sayesinde maaşlı faaliyetlerine on aylık bir ara vermeye fırsat bulmuştu) Dr. Aira kendini bütünüyle çalışmalarını yazıya geçirip yayına hazırlamaya adanmıştı. Maddi kaygılarının ortadan kalktığı bu dönem geçiciydi, çünkü paralar suyunu çekince yine gelir elde etmenin yollarını aramak zorundaydı; yine de, hayatında ilk kez, tıpkı varoluşun gündelik unsurlarıyla bağlarını koparan münzevi bir keşiş gibi, kendini tamamen zihinsel uğraşına adayabilmek istiyordu. Bunu şimdi, yani el-lili yaşlarda yapmazsa hiç yapamayacaktı.

Olgun yaşlara ulaşmanın etkisiyle, sembolik materyallerin yaratıcısı olarak üstüne düşen sorumluluğun tadını son zamanlarda hakkıyla çıkarmaya başlamıştı. Bu materyaller özünde ebedî olduğundan zamanın ötesine geçerek gelecekteki düşünceleri biçimlendirirdi. Üstelik sadece düşünceleri değil, onların doğuracaklarını da. Geleceğin kendisi, gelecek bloku, şimdiki zamandan doğacak bu biçimlerin kısıtılıp örneğe dönüştürülmüş hallerinden ibaretti.

Elbette zamanda yolculuğun biçimlere dayattığı dönüşümler, ulaşacakları noktayı hayli öngörülemez kılıyordu. Bir alanda gerçekleştirilen çalışmanın etkisi başka

bir alana, hatta en uzak ve ilişkisizlere bile etki edebilir. Dolayısıyla tıp alanındaki çabaları yüzyıllar sonra astrofizik, spor ya da moda gibi kendininkinden son derece farklı dallarda yeni yaklaşımlara önayak olabilirdi. İyi de bunun ne önemi vardı? Dünyaların esas dölleyicisi tohumlarını değişimin, değişim girdabının içine bırakır. Her halükârda bu düşünce Dr. Aira'yı hayallere sürüklüyordu, ki zaten doğasında bulunan bir eğilimdi bu, hayallerinde her şey sanat eserleri gibi birbirinden güzel safhalardan geçerek başka şeylere dönüşüyordu.

Çelişkili bir biçimde, kendisine sunulan fırsat –hem bir fırsat olduğu hem de temelinde düşünce bulunduğundan ve düşünceleri pratik meselelere takılmadan geliştirmeye dayandığından– beraberinde pratik eylemler gerçekleştirme, somut bir şeyler yapma aciliyeti getiriyordu. Mesele bundan ibaretti, çünkü hayatı boyunca tam tersiyle, yani teoriyle uğraşmış, teoriyi somut nesnelere dönüştürmek için ihtiyaç duyduğu birkaç ayda bile gereksinimin zorbalığı yakasından düşmemiştir. On bin tane şiir yazdıktan sonra onları nasıl yayınlayacağına kafa yorması gereken bir şairinkine benzer bir konumdaydı.

Nesneler. Somut, elle tutulabilir, kutulara konabilir nesneler. İnsanlar hep “bir şeyler yapan gençler”i överlerdi, haksız da değildiler. Zira nesnelerin değerinin, özündeki güzelliğin yüzde doksan dokuzunu zaman belirler. Bir tarak sadece saç taramaya yarar (ki kelseniz buna da yaramaz); oysa iki yüz yıllık bir tarak antikacılarda değerli bir eşya olarak satılır, iki bin yıllık bir tarak ise müzelerde sergilenir ve değerine paha biçilemez. İşte bu yüzden insan gençliğinde bir şeyler yapmalıdır, çünkü yaşlandığımız takdirde, zamanın izleriyle güzelleşmiş olarak görme ihtimalimiz bulunanlar ancak bu eylemlerdir. Sonradan yaptıklarımız gelecek nesillere kalır, bize yetmez. Dr. Aira artık bu fırsatı kaçırmıştı ve bun-

dan büyük üzüntü duyuyordu. Fakat şimdi, ellili yaşlarda bir şeyler yapmak belki de içinde gençliğe dair bir kıvılcım canlandırır, belki de zamanı lehine çevirirdi.

İlk yapması gereken, Mucizevi Tedavilerinin fasiküllerini yayına hazırlamaktı. Tabii öncesinde de onları yazıya geçirmeliydi... Ama bir yandan da onları yazmasına gerek yoktu, çünkü son yıllarda inanılmaz sayıda defteri fikirlerine dair notlarla doldurmuştu; öyle çok yazmıştı ki aynı konuda daha fazla yazması resmen imkânsızdı; istese bile beceremezdi bunu. Diğer yandansa mümkün, hem de gayet mümkündü; yıllardır fikirlerini ortaya koyarak “fikir değiştirdiğinde” yaptığı buydu zaten. Yazmayı sürdürmek ya da düşünmeyi sürdürmek –ki ikisi aynı şeydi– fikirlerini dönüştürmeyi sürdürmeye eşitti. En baştan beri, ilk fikirden beri başına gelen buydu. İlerlemeyi sürdürmek istiyorsa başka çaresi yoktu, ne de olsa konu hep aynıydı: Mucize aracılığıyla Tedavi. Dogmatizm yoksunluğu mutlak inanmışlığıyla bir araya geldiğinde zihinsel sürecini devamlı bir akış halinde tutan esneklik ortaya çıkardı; bu durum, mucizevi tedaviler uygulayan diğer kişilere nazaran ona müthiş bir avantaj sağlar, ama bir yandan da hiçbir şeyi somutlaştıramamasına sebep olurdu.

Bununla bağlantılı –ve üstünde hummalı biçimde çalıştığı– diğer bir sorun ise örnekler kullanmaya prensipte karşı olmasıydı. Tıp alanında kabul gören yaklaşımın temelinde “vakalar” bulunurdu: klinik vakalar, şaşırtıcı vakalar, istisnai vakalar... Ama bütün vakalar –en tipik olanlar bile– istisnai olduğundan bu sistem dahilinde kaleme alınan her yazı konudan sapma olarak nitelenmeye mahkûmdu. Örneklerin gücü sayesinde fikirlerin kapsamlı biçimde ortaya konabileceği varsayılırdı. Oysa bir fikrin değerli olması için başka örnekler aracılığıyla da ortaya konabilmesi gerekirdi; öyleyse nasıl kapsamlı olabilirdi ki? Daha da fenası, örneklerle dayanan bir yön-

tem özel ve genel arasında hiyerarşik bir düzen dayatırdı ve bu yaklaşım Dr. Aira'nın tedavi sisteminin özüyle taban tabana tersti.

Yine de çoğunluğun ilgisini çekebilmek için fikirlerini nasıl ortaya koyacağını düşünmeliydi ve örnek geleceği tamamen görmezden gelemeyeceği kadar köklüydü. Konuyu bolca evirip çevirdikten sonra aklına taviz içeren bir çözüm gelmişti: "Kendin yap" usulü bir örnek mekanizmasını okurun kullanımına sunacaktı. Kendisi tek bir örneğe, tek bir "vaka"ya başvuracak ve buna ilk fasikülün (yani sıfır numaralı fasikülün) başlangıcında yer verecekti; sonradan bütün savlarında bu örneğe dönecek, böylece genele ve özele dayalı menfur düzeni tepetaklak edecekti.

Her kapıyı açan bu örnek Dr. Aira'nın başını epey ağrıtmıştı. Başını ağrıtan kısmı ortaya çıkarma kısmı değildi, orası kolay, hatta fazlasıyla kolaydı, asıl zor kısım onu uygulayabileceğine olan inancıydı. Kolaya kaçmamak adına, aklına ilk gelen örnekle ilerlemeye karar vermiş, uzun vadede de bu kararının doğru olduğunu görmüştü. Örnek tam anlamıyla bir vaka sayılmazdı, daha ziyade küçük bir masaldı; çıkış noktası, "sihirli eldiven" diye pazarlanan, esnek bir yün eldivendi; kendisinde de bir çift vardı, kışın yürüyüşe çıktığında hep kullanırdı, "sihirli" yönü çiftlerde iki eldivenin de tıpatıp aynı olmasıydı, böylece sağ elde de sol elde de kullanılabiliyorlardı. Bu tür eldivenlerin hepsi birbirinin aynıydı, hepsi aynı boydu ve bütün ellerle uyumluydu, küçücük kızlara da kamyonculara da uyardı; gerek sağ ve sol eldivenlerin birbirinin aynısı olmasını gerekse her boy ele uymasını sağlayan unsur kumaşın esnek olmasıydı, eldivenlerin sihri de buradan geliyordu. Dr. Aira'nın hayalindeki ise eşi bulunmayan, gerçekten "sihirli" bir çift eldivendi; kalın kırmızı deriden, içleri Ankara tavşanı tüyüyle kaplı, dolayısı-

sıyla da hayli hacimli eldivenlerdi bunlar, giyen ellere (ama sadece giyildikleri süre boyunca) Arrau ya da Argerich gibi virtüözler seviyesinde piyano çalma yeteneği bahşederlerdi... Ama hiçbir işe yaramazlardı, çünkü eldivenle, hele de böyle kalın ve içi kürklü olanlarla piyano çalınmaz. Dolayısıyla mucizevi büyülerine kimse tanık olamayacak, ortaya çıkışlarının ardındaki teori de hiç etkilenmeyecekti. Teorinin yozlaşarak dogmaya dönüşmesini önleyen tek şey işe yaramaz mucizelerdi.

Dr. Aira'nın "fasikül" formatını seçmiş olması da benzer sebeplere dayanıyordu. Bu formatta karar kılana dek daha radikal kimi seçenekleri elemişti: Aylar boyunca çıkartma albümü hazırlama fikri üzerinde durmuştu; Mucizevi Tedaviler çıkartmaları gazete bayilerinde kapalı paketler içinde satışa sunulacaktı... Ama işin lojistik kısmı fazlaca çetrefilli, tasarım kısmı da aynı şekilde külfetliydi. Böylece çıkartma albümü fikrinden vazgeçmiş, benzer derecede ya da daha zorlu olan nice başka seçeneği de aynı şekilde reddetmişti. Hayalperestliğin zirvelerine ulaştığı bu tırmanışların ardından yine "deniz seviyesi"ne iner, yani kitap formatına dönerdi. Oradan yine yola çıkardı, çünkü kitap formatı Dr. Aira'ya –klasik ya-lınlığına herkesten çok saygı duysa da– aşırı derecede kısıtlayıcı gelirdi. Bütün bu geliş ve gidişler neticesinde orta noktada, yani haftalık olarak yayınlanacak koleksiyonluk fasikül formatında karar kılınmıştı. Belli aralıklarla yayınlanacak olması Dr. Aira'nın çalışma ritmine girmesini sağlayacaktı; kitap formatından bir üstünlüğü de, yayına başlamadan önce eseri tamamlaması gerekmemesiydi; bu sonuncusu bilhassa önemliydi, çünkü çalışmasına ne zaman son vereceğine karar vermemişti; yayınlayacaklarını daha ziyade fikir, bakış açısı, hatta ruh halindeki değişimleri sabit bir format dahilinde bir araya getireceği ucu açık bir eser gibi görüyordu.

Avangart yayıncılık hayalleri boşa çıkmadı, zira onlardan doğan birçok fikir, sonunda seçtiği formatın birer parçası oldu, “fasikül” formatının bütün bunlar için gayet uygun oluşu da o formatta karar kılmasına ayrıca katkıda bulundu.

Çizimler de başvuracağı unsurlardan biriydi. Vazgeçtiği kimi projelerden –örneğin çıkartma kitaplarından (ve başkalarından)– kalma bir fikirdi bu, hem fasi-küller söz konusu olduğunda son derece doğaldı. Çizimsiz fasikül mü olurdu? Bir keresinde bir sözlüğün fasi-küller halinde yayınlanacağını duymuştu, ama gerçek olamayacak kadar saçma bir fikir olsa da, sözlüklere çizimlerin eşlik etmesi ideal ve uyumluydu; ne de olsa sözlük, örneklerin sistematik biçimde sınıflandırıldığı bir katalogdur.

Çizimleri elbette kendisi yapacaktı. Bir çizerle işbirliği yapmak aklından bile geçmiyordu; eserinin herhangi bir kısmının kontrolünü başkasına devretme fikri ödünü koparıyordu. Çizim yeteneği fena sayılmazdı ve her gün alıştırma yapardı; ama çizdikleri hep soyut şeylerdi. Çizimlerinin bir şeyi temsil etmesi ancak tesadüf eseri olurdu. Yine de, herkes gibi, anlaşılır bir şema çizmeyi becerebilirdi, gerçi bunu sadece bir şey üretmeyi planladığı zaman yapardı. Yakın zamanda bir defteri rengârenk fantastik kostümler için tasarladığı plan ve modellerle doldurmuştu.

Mucizevi Tedavilerle hiçbir alakaları olmasa da azgın bir hayal gücünün detaylı tasarımları olan bu kostümler aslında projenin bir parçası sayılırdı. Nasıl yapılacaklarını açıklayabilmek için (bu açıklamayı da sonradan başa dö-nüp uydurmuştu) gelişigüzel bir metnin değerinden yola çıkması gerekmişti, ki Mucizevi Tedavilere dair yazacağı bir metin de olabilirdi bu. Değer kavramının kökenlerine kafa yorarken işin içine otobiyografik bir unsur katmak

gerektiği sonucuna varmıştı. Olmazsa olmaz bir unsurdur ve ardında kendini beğenmişlik değil, yazının kalıcı olması için bu yöntemin kaçınılmaz olması vardı; Dr. Aira da yazdıklarının zamana meydan okumasını istiyordu –hem de nasıl!– ve sebebi entelektüel kendini beğenmişlik değil, fasiküllerinin zaman içinde antika değeri kazanacağıydı; içerdikleri hakikat, zekâ ve üslup gibi güvenilir değerlerden bağımsız, kendi çapında bir değerdi bu.

Diğer nesnelerden farklı olarak, yazıların zamana karşı koyabilmesi ancak yaşantıları gelecek dönemlerde merak uyandıran bir yazarla ilintili olduklarında mümkündür; yazılar bu yaşama somut tanıklık teşkil eder. Ölümden sonra gelen bu merak yazara yeni bir biyografi yaratır; bu biyografide, daima hareket halindeki uçarı bir hayal gücünün renklendirdiği, tuhaf, açıklanması güç, hep önemli bir şeyler oluyormuş hissi veren küçük eylemler mevcuttur.

Neyse, bir gün ansızın, televizyon izlediği sırada Dr. Aira'nın aklına bir fikir geldi: Bazı giysiler üretse harika olurdu, aslında bunlar giysiden ziyade telden bir takım çerçevelere tutturulacak renkli kumaşlar, taçlar, boynuzlar, haleler ve çingiraklardı; evdeyken bunları rahatlama, dinleşme ya da aklına gelecek başka amaçlarla takabilirdi; amaç önemli değildi, çünkü bu tek kişilik tiyatro kostümlerinin asıl amacı ilginç birer anekdot yaratmaktı... Amaç kendi kendine oluşacak ve Dr. Aira'nın otobiyografik estetik-teorik sistemine kusursuzca uyacaktı. Kimseye rezil olup olmayacağını da (her ne kadar sadece aile mahreminde olsa da) önemi yoktu; bir anlamda, eseri uğruna kendisini feda etmeye hazırdı. Üstelik, rezil olmak ve gülünç duruma düşme kavramları, bu sayede Aşırılık'a dönüşecek, böylece kabul görüp normalleşerek etkisiz hale gelecekti.

Bu giysiler, Dr. Aira'nın fikrinde, telden ve kumaştan

bir nevi giyilebilir mimari yapı olduklarından, onları giydikten sonra kıınıldayabilmek, hatta bağdaş kurabilmek veya dans edebilmek için içlerine katlanabilir bir mekanizma tasarlaması gerekiyordu. Haliyle, gerçekleştirdiği çizimler giderek daha karmaşılaşmaya başladı. Dahası, bu giysiler hayli iri ve hacimli olacaklarından ve ailesiyle beraber oturduğu daire zaten tıktık tıktık olduğundan, giysileri kutulara, hatta tercihen dosyalara sığdırmasını sağlayacak başka bir katlanabilir mekanizma tasarlaması gerekiyordu.

Giysilere dair yaptığı çizimler, çalışmasının ilk fasi-külleri için halihazırda görsel malzeme sunuyordu; son-rasına da vakit gelince bakacaktı. Henüz bu meseleyi dert etmesine gerek yoktu. Öncelikle metinlere odaklanmalıydı, çizimler de onlar üzerinden rahatça çıkacaktı. Şimdilik onları yapacağını bilmesi yeterliydi, bu saye-de beklentilerini müphem figürlerle doldurabiliyordu.

Metin konusunda ise tek yapması gereken binlerce sayfa müsveddenin arasından seçtikleriyle büyük bir kolaj oluşturmaya başlamaktı. Ne taraftan başladığı fark etmezdi, konu toplumun imgeleminde halihazırda belirgin olduğundan girizgâha gerek yoktu. Materyalinin cazibeli kısmı, tanınmış hikâyelerin farklı versiyonları gibi oluşuydu. Örneğin kutsal kitaptan bir hikâyeye seçelim, dedi Dr. Aira kendi kendine, Samson'un ki olsun... Gülünç bir hikâyenin odağında kellik bulunabilir, Filistliler için bir devlet meselesine dönüşür, komik tarafı ise Samson'un gücünün saçından geldiğini aslında herkesin şu ya da bu şekilde biliyor olmasındandır. Burada da aynı şey söz konusuydu: Yaşam, ölüm, hastalık, bunların ne olduğunu bilmeyen kimse yoktur, dolayısıyla Dr. Aira'nın yapacağı küçücük tatlı değişiklikler uydurma olsa da öyle değilmiş gibi görünüyordu (böylece yazar yeni bir hikâyeye uydurmanın külfetinden kurtuluyordu).

Yazmak, blok halinde, tek seferde yapılamayacak bir şeydi. Sürekli devam etmeli, ritme girebilmek için mümkünse her gün yapılmalıydı... Öngörülmesi imkânsız unsurlar yüzünden sekteye uğrayan yayının ritmi, fasikül formatıyla düzenli hale gelebilirdi, ki çıktı hacminin ve temeldeki “açığa vurma” üslubunun da icabına bakan bir şeydi bu. Gerçekleşen bir şeyin ritmini oluşturduklarında bu sembolik ritimler somutlaşırdı. Zira yaşam, gerek özel gerek genel olsun, bu esnada devam eder, şarkı söylercesine akan bu sistem gerçek yaşamın marjinal bir olay gibi gerçekleşmesini engeller, bir yandan da, ritim vasıtasıyla, sadece genel akışı değil, her bir anekdotumsu ayrıntıyı –en heterojen olanlarını bile– geri kazandırır. Böylece Dr. Aira’nın hiçbir şeyi kaçırmayacağına ve her şeyi hakkıyla kullanmaktan geri kalmayacağına şüphesi kalmazdı. Ambulansta yaşadığı ve keyfini hayli kaçıran olay (ki, maddi açıdan yüzüne gülen talih kuşuyla beraber, eyleme geçmesini sağlayan etkenlerden biri olmuştu) Dr. Actyn’in peşinde oluşunun alelade bir “örnek”i olmaktan çıkıyor, içinde ne hiyerarşiler ne de genellemeler içeren bir olaylar evreninin kendine has özelliklerinden biri haline geliyordu.

Dr. Aira’nın yönteminin bu nitelikleri göz önünde bulundurulduğunda, yayının ansiklopedik olması şarttı. Her ne kadar “ansiklopedi” sözcüğüne metinlerin içeriğinde yer verilmemesi önem taşısa da, fasiküllerin ucu açık ve sonsuz bütünlüğü, aslında genel ve eksiksiz bir ansiklopedi oldukları izlenimi veriyordu. Tedavilerin sırrı, Dr. Aira’nın tasarladığı sır işte burada yatıyordu; girişiminin kilit noktası da buydu: Girişimine azami görünürlük kazandırmak.

Bu açıdan bakıldığında, Dr. Aira’nın üstüne düşen iş –her şeyi ve her zamanı içeren bir ansiklopedinin kaleme alınması gibi– süper kahramanlara yaraşır kuru bir adan-

mışlık olarak öne çıkıyordu... Yapması gereken öyle çok şey vardı ki! Ömrü bin yıl sürmeliydi... Hayallerle dolu planlama aşamasında vazgeçtiği fikirlerden biri, şifacıların hizmetlerinden ön ödemeyle yararlanmayı sağlayan bir sistem için yanıltıcı reklam broşürleri hazırlamaktı. Hayat boyu ödeyecekleri aylık primler karşılığında üyeler ihtiyaç duydukları anda bir mucizevi tedaviden yararlanabilecekti. Kısa bir süre için heveslense de mantığın soğuğu hayalin ateşini söndürdüğü anda vazgeçtiği diğer bütün projeler gibi bu da geçip gitmiş ama iz bırakmıştı. Her şey metinde yer bulurdu, metin izlerden meydana gelirdi ve sadece insanlara ait izler değildi bunlar.

Yazma disiplininin özünde insanın kendini yazmayla sınırlandırması vardı; yazma işinin tutumluluğu, belirli aralıklarla gerçekleşmesi, zaman işgal etmesi önem taşıyordu. Başka türlü olsa kendisini boğacak tedirginliğini yatıştırmasının tek yolu buydu; dünyayı kaplayan ve her adımda karşısına çıkmayı sürdüren nesnelerin sayılamayacak kadar fazla oluşu ve kendi kendini çoğaltmasından ileri gelen bir tedirginlikti söz konusu olan. Daima kısmi bir süreç olan belli aralıklarla sürekli yazma eylemi ve şimdiyle sonsuzluğun bütünlüğü arasında "iyileştirici" diye nitelendirilebilecek bir çelişki vardı.

Dr. Aira uzun yıllardır kafelerde yazmayı huy edinmişti ve neyse ki Flores semtinde bolca kafe bulunuyordu. Bu talihsiz alışkanlığın zamanla başka pratik gereksinimlerle birleşmesi sonucunda Dr. Aira artık bu misafirperver tesislerin masalarına oturmadığında tek satır yazamayacak seviyeye gelmişti. Dr. Actyn'in kendisine karşı yürüttüğü kampanyanın şiddeti Dr. Aira'nın kafelere gitme arzusunu sınıyordu, zira buralar herkese açık mekânlardı ve nasıl kendisi gidebiliyorsa düşmanları da gidebilirdi. Fakat yazmayı sürdürmek istiyorsa başka seçeneği yoktu. Evden her çıktığında üstüne bir kuruntu bulutu-

nun kara gölgesi düşmeye başladı. Bazen gözetlendiğini hissediyordu ve yanılıyor da değildi. Doğrudan saldırılar söz konusu değildi, zaten Dr. Aira da böyle bir şey beklemiyordu. Ama dolaylı saldırılar birçok farklı şekil alabilirdi; Camino Real, Miraflores ve San José caddelerindeki yazma seansları boyunca başına birçok şeyin gelmesi mümkündü, hatta kendisi fark etmeden, etrafında olup bitenlerden sıklıkla koptuğu ilham anlarında bile olabilirdi bu. Gözetleme ve kışkırtma operasyonları için Actyn'in herhangi bir insanı, "insan" tanımına uyan herhangi birini görevlendirebileceğine emindi; dolayısıyla düşmanın temsilcilerini dış görünümlerinden yola çıkarak tanıması olanaksızdı... Gözetlenip gözetlenmediğini de sadece çıplak gözle bakarak tespit edebilmesi mümkün değildi, çünkü kafeler stratejik biçimde mevzilenmeye, başka noktalara ya da yansımalara bakıyormuş gibi davranmaya uygun mekânlardı ve insanın birilerini gözetlediğini gizlemesinin binlerce yolu vardı. Gözetlenip gözetlenmediğini anlamak için Dr. Aira en azından bir etkili yöntem geliştirmişti: Şüphelendiği kişiyi belli etmeden gözlemlerken bir yandan da esniyordu; şayet o kişi de esnerse kendisini gözetliyor demektir, çünkü esnemenin bulaşıcılığı asla şaşmazdı. Elbette o esnada kendisine tesadüfen bakan birinin de esnemesi mümkündü, dolayısıyla bu kesin bir kanıt değildi, ama en azından Dr. Aira kendisini nelerin beklediğini biliyordu ve bu kadarı kâfiydi.

Dr. Aira'yı evinin dışında yazmaya zorlayan "pratik gereksinimler"ın arasında, zihinsel faaliyetlerine eşinin duyduğu batıl küçümseme de bulunuyordu; Dr. Actyn itibarsızlaştırma kampanyasını seferber etmek için kitle iletişim araçlarına başvurmaya başladığından beri bu küçümseme yavaş yavaş dehşete dönüşmüştü. Karısı her geçen gün daha fazla yaygara çıkarır olmuş, dışarıda insanların kendisini tanıdığından, kendisine bakıp fısıldaştı-

ğından, yakında utançtan ölmeden sokağa çıkmasının mümkün olmayacağından yakınmaya başlamıştı... Kadın Dr. Aira'nın bu durumdan pek gocunmadığını, zaten akli başka yerde olan nice koca gibi canı istediğinde çekip gidebileceğini söylüyordu. Kolay bir şeydi bu, gerilimin yükselmesine bile gerek yoktu. Yanından gencecik bir kız geçmeyegörsün, Dr. Aira hemen âşık oluverirdi... Kadın böyle diyordu. Dr. Aira sahiden de âşık olmak istiyordu. Sağlığının kötü oluşunu bir engel olarak görmüyordu. Hatta hastayken âşık olabilmek istiyordu, böylesi ansızın gözüne yegâne gerçek aşk olarak görünmeye başlamıştı.

Bu konulara kafa yorarken aklına bir soru geldi: Dr. Actyn onca seçeneğe başvururken nasıl olmuştu da onu bir kadınla baştan çıkarmayı akıl edememişti? Birbirinden abartılı, çetrefilli, akıl almaz tuzaklar denemişti... Ama en klasik ve yalın yönetime başvurmak hiç aklına gelmemişti. Bunun ardında etik çekinceler olamazdı, çünkü çok daha alçakça şeyler yapmışlığı vardı. Acaba gerçekliğin nihai sınaması bu değil miydi? Nasıl olmuştu da Dr. Actyn bunu hesaba katmamıştı? Dr. Aira'ya fazlasıyla saygı gösteriyor olabilir miydi? Böyle baştan çıkarmalara pabuç bırakmayacak biri olarak mı görüyordu onu? Şayet öyleyse fena halde yanılıyordu! Zira Dr. Aira'yı, aşka aç oluşu dolayısıyla, baştan çıkarmanın en olası yolu buydu. Böyle bir tuzağa mutlaka, tuzak olduğunu bilse bile düşerdi, çünkü aşkın gücüne inanırdı. Maddi dünyadaki her fantazisini gerçekleştirecek kusursuz aşk ve yiğitlik macerası bu olmaz mıydı? Hatta bu mücadeleyi kaybetmenin savaşı kazanmak anlamına geleceğini düşünüyordu. Ama anlaşılmaz bir sebepten dolayı Actyn bu cenahtan saldırmaktan geri durmuştu. Aşkın oku kendisini hedef alır diye mi korkuyordu? Ya da bütün yollar başarısız olursa mı bu seçeneğe başvurmayı düşünüyordu acaba?

Aşkın yokluğunda Dr. Aira ebediyen fasiküllere mahkûmdu... Ama olumlu düşünmesi ve özellikle pratik konulara odaklanması gerekliydi. Kışın gelip çatmasıyla Dr. Aira dönüşü olmayan bir noktada bulunduğunu hissediyordu. Artık fasiküllerin maketlerini yapıyor, şemaları hazırlıyor, puntoları ve kâğıt tipini seçiyor olması gerekirdi... Fasikül formatında karar kılmıştı... Ama karton kapaklı fasiküller olacaktı bunlar. Mantıklılığın da bir sınırı vardı; deliliğinin bir bölümü diri kalmalıydı. Kapak için düşündüğü kalın ve katı mukavva, içeriği meydana getiren az sayıdaki sayfayla tezat oluşturacaktı; içeriğin dört sayfa mı yoksa sekiz mi olacağına henüz karar vermemişti ama bundan fazla olmayacaktı.

Masraflar konusunda da herhangi bir hesap yapmamıştı. Elbette masrafları en azda tutması şarttı; aslında “masraflar”dan söz etmesi mümkün değildi, çünkü onları tazmin etmesinin yolu yoktu, yani alacağı karşılığı ölçmesi mümkün değildi. Projesine fasiküllerin satışı dahil değildi, çünkü bunun için bir şirket kurması, iş kolunu yayıncı olarak tanımlanması, KDV ödemesi, aklına bile gelmeyecek daha bir sürü şey yapması gerekirdi. Fasiküller ücretsiz olarak dağıtılacaktı; buna kimse engel olamazdı.

En ideali tıpkı Antik Çin’dekine benzer ikili bir para sistemi kullanmaktı. Orada sıradan vatandaşlar için bir resmî para birimi, nüfusun elbette ezici çoğunluğunu oluşturan yoksullar içinse ayrı bir resmî para birimi bulunurdu. İkisi arasındaki bağlantı –ki pratikte hiç gerçekleşmezdi– resmî paranın en küçüğünü, örneğin kuruşu, on bin birime bölerek kurulmuştu; sonuçta elde edilen rakam yoksulların para birimini meydana getirir ve “sapek” diye anılırdı. Bir avuç karpuz tohumu bir sapek ederdi. Alt tabakanın her sektöründe alım satımlar bu para birimiyle gerçekleştirilirdi; yoksullar, köylüler ve çocuklar başka para kullanmaz, bu parayla yaptıkları

mütevazı alışverişler hayatta kalmalarına yeterdi. Paranın “el değıştirmesi” pratikte gerçekleşmezdi, çünkü sıradan vatandaşların parası olan “lira” ile değıştirmek için bir milyon sapek biriktirmeyi kim başarabilirdi ki? Lira, diğer tarafta, öteki toplum kademesinde değeri önemsiz olan bir para birimiydi; bir dükkândaki en ucuz ürünü ya da bir lokantadaki en ucuz yemeği satın almaya bile yetmezdi. Oysa bir liradan çok daha az bir paraya –bazen yüz sapek karşılığında bile!– yoksul biri bir aylık yiyeceğini, barınmasını ve başka hizmetleri karşılayabilirdi. Üstelik herkes bu durumdan memnundu, herkesin karnı toktu.

III

Tekdüze ve olaysız yaşamlar süren, maceradan vazgeçmiş ve geleceğe dair planlar yapmış insanları bile bekleyen olağanüstü bir sürpriz vardır; zamanı gelince ortaya çıkacak ve onları sıfırdan, her şeyi farklı temellere oturttarak başlamaya zorlayacaktır. Sürprizin özünde, kendilerinin aslında kim olduğunu keşfetmek yatar; yani, ne tür bir insan olduklarını. Örneğin Cimri, Deha ya da İnançlı benzeri bir tür; o âna dek sadece kitaplarda tanımlandığını gördükleri bu gibi türleri asla ciddiye almamışlar ya da en azından gerçek yaşama uygulanabileceğini düşünmemişlerdir. Yaşamın belli bir noktasında böyle bir durumla karşılaşmak kaçınılmazdır ve yarattığı kargaşa (bir karışık açık kalan ağız, fal taşı gibi gözler, kramplara sebep olan sersemlik), kişisel bir Dünyanın Sonu ve “korktuğum başıma geldi” hissi, kendisinden önce gelen her şeyi anlamsızlaştıracak biçimde insanın üstüne çöküverir.

Elbette bu his belli bir yaşa özgü değildir: Her şey bireysel değişkenlere bağlıdır, ki zaten bütün değişkenler bireyseldir, çünkü yaşam denen şey onları biriktirmekten ibarettir. Ama genellikle ellili yaşlarda ortaya çıkar, yani günümüzde insanın her şeyin sona erdiğini düşünmeye başladığı yaşlarda. Ardından gelen psişik uzlaşma döneminde, halihazırda ödö kopan kurban bu keşfin

hiçbir işe yaramadığını görerek bir kat daha üzüldü, ki faydasız bir gaddarlıktır bu: İnsan aynı şeyi otuz-kırk yıl önce anlamış olsa yaşamını bunu bilerek geçirir, gerçeklik trenine vaktinde binerdi.

Bahsi geçen bahtsız kişi yaşamını, ait olduğunu sonradan keşfettiği insan tipiyle özdeşleşmiş halde geçirdiğinde bile karşılaşılan bir durumdu bu. Hatta böyle vakalarda sürpriz daha şiddetli yaşanır, etkisi daha derin olurdu.

O dönemde Dr. Aira'nın başına gelen de buydu. Aslında zamanı geldiği için zaten başına gelecekti, ama keşfi sebebiyle yazım projesi daha başlamaya fırsat bulamadan sekteye uğradı.

Çalan telefonunun tetiklediği olaylar sonucunda Puerto Madero semtindeki şık bir ofiste hayli gizli bir toplantıya katılması gerekti... ve tüm beklentilerinin aksine, bir Mucizevi Tedavi süreci başlamış oldu. Daha birkaç gün önce sorsalar böyle bir şeyi asla yapmayacağını, hiçbir şekilde ayartılamayacağını, bu işleri aştığını söylerdi. Fasikülleri okurlarla buluşturma kararı da tam olarak bundan, doktorluğu artık geride bıraktığına inanmasından ileri geliyordu. Akacak kanın damarda durmadığı belliydi.

Kendisiyle irtibata geçen kişiler önemli bir işinsanın kardeşleriydi; kolları üretim ve finans sektörlerine uzanan bir petrol holdinginin başkanı olan bu işinsanın ansızın ölümcül bir hastalığa yakalanmıştı. Altmış yaşında bile değildi ve haliyle henüz ölmek istemiyordu. Kim ister ki zaten? İnsan denen varlık daima yaşama tutunur, içinde bulunduğu koşullar, hayatın yaşamaya değip değmediği hiç fark etmez. Söz konusu kişi böyle zengin biri olup her gününü doya doya yaşama ihtimali çoğalınca yaşamı uzatma arzusu da katlanarak artıyordu. Kardeşleri, kendilerini aklamak istercesine, bu durumu Dr. Aira'ya

mümkün mertebe açıklamaya çalıştılar. Meslek ve eğitimlerinin sınırları çerçevesinde, olanları kendilerine özgü ifadelerle dile getirdiler: Holdingleri zorlu bir özelleştirme sürecinden alınının akıyla çıkmıştı, sermayelerini yeniden yapılandırmak suretiyle faaliyet alanını genişletmeyi başaramamış az sayıdaki yerel işletmeden biriydi; güç kaybetmeden değişik alanlara yöneliyor, konsolidasyonun, Mercosur'a entegre olmanın, ihraç teşviklerinin kazançlarını toplamaya hazırlanıyor, üretim tesislerini son teknolojiyle donatıyorlardı... Anlattıkça heyecanlanıyorlardı, halbuki ezberledikleri bir söylevi tekrar ettikleri belliydi, keza dinleyicilerinin konuya yabancı biri olduğu da. Biraz utanarak esas meseleye döndüler ve övgülerinin hedefinin kendileri değil, hasta ağabeyleri olduğunu söylediler; şirketler grubunun bütün operasyonlarının beyni ve motoru, ailenin doğuştan reisi oydu. Vurgulamak istedikleri, başarısının, iş dünyasındaki yaratıcılığının, tükenmez enerjisinin meyvelerini göremeden ağabeylerinin aralarından ayrılmak zorunda kalacağı gerçeğinin ardındaki kabul edilemez adaletsizlikti.

Dr. Aira'nın başı gazozla doluymuş gibi fokurduyordu. Ayrıca adamların anlattıklarını böylesine ilgiyle dinlemiş olduğu için biraz utanıyor ve konunun artık kendisinin orada bulunma sebebine bağlanmasını istiyordu. Hastalığı neydi? diye sordu. Maalesef kanser. Kanser her türlü. Her yanında kocaman kitleler, metastazlar, amansızca yayılan hastalık. Masanın cam yüzeyindeki bir dosyayı işaret ettiler.

"Bütün belgeleri orada, klinik geçmişi daha bugün güncellendi. Gerçi sizin bu çizgide çalışmadığınızı tahmin ediyoruz. Ülkenin ve dünyanın en iyi onkoloji uzmanlarının başarısızlığı orada kayıtlı. Artık ümit vermeye bile yeltenmiyorlar."

"Ne kadar ömür biçtiler?"

“Haftalar. Günler.”

Kendisine başvurmak için fazlasıyla geç kalmışlardı. Ümitsiz bir vakaydı. Muhtemelen aylar önce alternatif terapilere başlamışlar, buldukları bütün şarlatanları ve şifacıları dolaşmışlardı. Son çare olarak görülmek çelişkili biçimde Dr. Aira’nın gururunu okşadı. Lüzum olmadığını fark edemeden masum yalanlar kıvırarak özür dile-diler: Ağabeyleri geleneksel terapilere takdire şayan bir metanetle göğüs germiş, en olumsuz sonuçlar karşısında bile pes etmemişti... Sonunda Mucizevi Tedavi’yi denemek için kardeşlerine izin vermişti ve en baştan beri olduğu gibi, inancıyla güveni tamdı: Dr. Aira buna emin olabiliirdi.

Söylenecek her şey söylenmişti. Dr. Aira dosyaya uzaktan baktı ve “Buna ihtiyaç yok, beni neyin beklediğini biliyorum,” dercesine başını salladı. Aslında sırf merakından dosyayı açıp göz atmak isterdi, ama böyle yap-sa hiçbir şey anlamayacağı kesindi, çünkü açıklamalar tıbbi jargonla yapılmıştı ve anladığı bir dil değildi bu. Üstelik bakmaya ihtiyaç duymadığı doğrudu, çünkü kendi müdahalesi farklı bir seviyedeydi. Sahneye çıkabilmesi için dosyanın kapanmış, klinik seçeneklerin tüketilmiş olması gerekiyordu. Bu vakada da böyle olduğu belliydi.

Derken görevi kabul etti. Niçin? Kendi kendine ne kadar sözler vermiş ve dikkatli davranacağını söylemişse de başka türlü yapamadı. Meşhur, “Asla asla dememek lazım” sözü bir kez daha doğru çıkmıştı. Böyle bir şeyi bir daha asla yapmayacağına yemin etmiş olmasına rağmen (karşısındakiler bu yeminden haberdar olmasa gerekti, çünkü olumlu cevabı karşısında hiç şaşırmadılar) alalecele evet demiş, neredeyse adamların laflarını tamamlamasını bile beklememişti. Bu durum, muhtemelen, yaşamı boyunca başına birçok sorun açan bir zaafiy-

la açıklanabilirdi: Hayır demeyi beceremezdi. Özünde güvensiz biri olduğundan, kendi değerine inanmadığından böyleydi. Kapasitesi ve yeteneğini duyarak hizmetlerinden yararlanmak isteyen kişilerin haliyle Dr. Aira'nın başarıları ve geçmişiyle ilgili pek bilgi sahibi olmayan, bu dünyaya yabancı kişiler olması da bu durumu iyice pekiştiriyor ve gerçeğe uygun hale getiriyordu; onlara hayır dese ne yapacaklarını şaşıracaktı, "Bu herif kim ki nazlanıyor? Niye kapısını çalıp vakit harcadık?" diye düşüneceklerdi. Hayır diyebileceği yegâne insanlar sistemine aşına olanlar, sistemine girmiş olanlardı adeta; zaten böyle insanlar kapısını çalıp Mucizevi Tedavi istemezler ya da en azından ciddi olarak istemezlerdi.

Bir sebep daha vardı: Bir öncekiyle ilişkili, hayli sık rastlanan ve Dr. Aira'da bilhassa göze çarpan başka bir zaafının sonucu bir sebepti bu: Züppelik. Picasso tabloları ve Çin halılarıyla döşenmiş ofisi görünce Dr. Aira çok etkilenmiş ve birinci dereceden bir ünlüyle irtibat kurma fikrine karşı koyamamıştı. Hasta adamı o güne dek hiç duymamış, ismine hiçbir yerde rastlamamıştı. Ama bu durum içindeki dürtüyü daha da kuvvetlendiriyordu. Bazı mühim insanların yaşamlarını "dikkat çekmeden" sürdürmeyi tercih ettiklerinden haberdardı. Kendisi gibi bir züppenin gözünden kaçtığına göre bu adam sahiden de hiç dikkat çekmeden yaşıyor olmalıydı. Tanınmayan bir ünlü bambaşka, daha da üst bir seviyedeydi.

Ama bütün bunlardan önce, koşulların ve psikolojik sebeplerin yarattığı yaprak fırtınasında örtbas olmuşçasına, evet demesinin ardında çok daha somut bir neden bulunuyordu: Kendisine bu soru ilk kez sorulmuştu. Medya kurmacalarının egemen olduğu çağımızda birçok kez olduğu gibi, Dr. Aira'nın ünü kendisini aşmıştı. Efsanesi tarafından sarılıp sarmalanmış, efsanenin mekaniğine kapıldıkça eyleme geçmeyi ertelemiş, en sonunda da

eyleme geçmeyi aklına bile getiremez hale gelmişti. Düşünülmez olanın gerçekleşmesi için ezoterizmin ince mekanizmasından habersiz bu zengin barbarların ortaya çıkması gerekmişti. Aslında Dr. Aira ortada bir hata, bir yanlış anlaşma olduğunu söyleyerek işin içinden çıkabilir, kendisinin bir teorisyen, hatta bir nevi “yazar” olduğunu, Mucizevi Tedaviler ile ilişkisinin bir metafordan ibaret olduğunu söyleyebilirdi... Ama bir yandan da metafor değil, gerçektir; gerçek olduğu için de doğrudur. Doğru olduğunu kanıtlamak için ilk –ve belki de son– şansı buydu.

Prosedüre ne zaman başlayacağını öğrenmek istiyorlardı. Meselenin doğası gereği aceleleri vardı: Kaybedecek zamanları yoktu. Ricalarının arasına Dr. Aira’nın uygulayacağı yönetime dair üstü kapalı bir de soru sıkıştırdılar; yöntem hakkında hiçbir şey bilmedikleri aşikârdı (zaten yöntemini kimse bilmiyordu).

Kendisini görevi kabul etmeye iten kör dürtünün ataletine kapılan Dr. Aira hazırlanmak için biraz zamana ihtiyaç duyduğunu belirtti.

“Bakalım... bugün günlerden... günlerden ne olduğunu bilmiyorum.”

“Cuma.”

“Pekâlâ, pazar gecesi yaparım. Yani yarından sonraki gün. Sizin için uygun mu?”

“Tabii. Ne gerekiyorsa yapmaya hazırız.” Bir sessizlik oldu. Adamlar hayli hevesli görünüyorlardı. “Sonra ne olacak?”

“Sonra bir şey olmayacak. Tek bir seans yapacağız. Tahminimce aşağı yukarı bir saat sürer.”

Adamlar bakiştılar. Dr. Aira’ya başka soru sormamaya karar verdiler. Niye soracaklardı ki? Adamlardan biri bir kâğıda adresi yazdı, sonra ikisi de ayağa kalktı, ciddi ve düşünceliydiler.

“O halde görüşmek üzere.”

“Saat onda.”

“Mükemmel. Yapmamız gereken bir şey var mı?”

“Hiçbir şey yok. Pazar günü görüşürüz.”

El sıkışmak için harekete geçtiler. Bekleneceği üzere, para meselesini son âna bırakmışlardı.

“Bir de şey konusu var... Ücretiniz...”

Dr. Aira kati biçimde konuştu:

“Para almıyorum. Kesinlikle kabul etmem.”

Her ne kadar el kol hareketleri, yüz ifadeleri ve ses tonu normalde tuhaf olsa da bu kez, ve sadece bu kez, tam olması gerektiği gibi yansıdı.

Elbette oradaki kimse için mesele para değildi! Ama bir yandan da tek mesele paraydı. Paraya sıra gelmemiş olmasının tek sebebi, miktarının çok fazla olmasıydı. Varlıklı insanlarla ilk kez haşır neşir olmasına rağmen Dr. Aira yer etmiş bir alışkanlığın sağlayacağı biçimde, sanki bütün ömrü boyunca bu an için hazırlanmış gibi tepki vermişti. Genlerindeydi herhalde. Aslında onun kadar yoksul insanlar hizmetleri karşılığında böyle zengin insanlardan para istemeyi beceremezdi. Kendini, ömrünün kalanını, hatta evlatlarının ömrünü onların ellerine bırakmakla yetinirdi. Ne de olsa milyarlarca dolar söz konusuydu. Ortada bir ölüm kalım meselesi olduğu için bütün ailenin serveti para destelerine çevrilip bir valize konmuş gibiydi. Paranın miktarı öyle abartılıydı, kendi telaffuz edebileceği, isteyebileceği, hatta hayal edebileceği miktar ise bunun öyle küçük bir bölümüydü ki iki miktarın uyuşması adeta imkânsızdı. Dr. Aira her ne kadar konuyu düşünmemeye çalışsa da (ofisin kapısından çıktıktan sonra buna zamanı olacaktı) fasikülleriyle ilişkili ayaküstü bir hesap yapmaktan kendini alamadı. Tamamen gelişigüzel, safi hayalin göreceliğine dayanarak yaptığı bir hesaptı bu, çünkü henüz hiçbir matbaadan

fiyat almamıştı; yakında bakmayı düşünüyordu, ama içinde bulunduğu durum buna engel olacaktı, daha doğrusu, bakmayı ertelemesi için iyi bir bahaneydi. Her halükârda, kitap yayınlamak çok ucuz bir işti ve burada dönen işlerin yanında zerre önem taşımayan bir harcamaydı. Böyle düşünmek hoşuna gidiyor, işin maddi kısmının kendi kendini iptal edeceğini aklından geçiriyordu. Girişmeyi düşündüğü yayın işine böyle anlam katıyordu. Anlık hayalleri arasında, “hayal” diye sınıflandırdığı şeyleri artık ciddi ciddi düşünebileceğini fark etti; örneğin mat kâğıt kaplı karton kapaklar ve rengârenk çizimler. Büyükle küçük arasındaki, bu kodamanların servetiyle kendisinin bir mahalle matbaasında yapacağı minicik harcamaların arasındaki mesafe öyle muazzamdı ki her şeyi mümkün kılıyordu: türlü türlü lüks unsurlar, katlanabilen sayfalar, bitkisel mürekkepler, aralara yerleştirilen şeffaf sayfalar, gravürler... Önceden bu olasılıklara kafa yormaktan kaçınmış değildi, hatta başka bir şey yapmadığı bile söylenebilirdi. Ama en pratik detaylara kafa yormaya tenezzül ettiğinde bile bunları sadece asla uygulamaya konmayacak birer hayal olarak düşünmüştü. Şimdiyse gerçeklik birden araya girmişti ve hayallerinin her birini, her hayalinin her yönünü kaldırdığı yerden çıkarıp yeniden düşünmesi gerekiyor gibi hissediyordu. Flores'teki evine dönüp fasiküllere dair notlarını koyduğu dosyayı açmak, hepsini teker teker okumak için sabırsızlanıyordu, çünkü gerçekliğin ışığında gözüne hepsinin yepyeni görüneceğine şüphesi yoktu. Eve daha hızlı ulaşabilmek için bir taksi çevirdi. Hayatında ilk kez, taksicinin muhabbet etmek için ortaya attığı laflara karşılık vermeme lüksünün tadını çıkardı; düşünmesi gereken sürüyle şey vardı. Tabii henüz ortada para yoktu, hatta parayı en baştan reddetmişti. Ya bu tipler, milyonerlere özgü bir duyarsızlık göstererek, parayı cidden

reddettiğini düşünürlerse? Gayet mümkündü, dünyada bundan mümkün bir şey olamazdı. Ama şimdi bunu dert etmeye değmezdi.

Pazar gecesi saat onda:

Ding, dong.

Kapıyı üniformalı bir hizmetçi kadın açtı. Recoleta semtindeki eski ve devasa, sarayımsı malikânelerden biriydi. Hizmetçi Dr. Aira'yı antrenin bitişiğindeki bir oturma odasına buyur etti; kardeşlerden biri oradaydı, yanındaysa tekerlekli sandalyede yaşlı bir kadın vardı ve adam onu annesi olarak takdim etti. Antreden geçerken Dr. Aira pahalı mobilyalarla döşenmiş, duvarlarında tablolar asılı loş salonları gözünün ucuyla görmüştü. Hayatında ilk kez böylesine seçkin bir eve adım atıyordu ve etrafı gönlünce, acele etmeden inceleyebilmeyi isterdi. Ama bunun zamanı değildi. Ya da acaba öyle miydi? Odadaki-lerle selamlaşırken aklından geçen, aslında canı salonlarda gezinmek isterse kimsenin kendisine engel olmayacağıydı; ne de olsa bu insanlar yöntemlerini bilmiyorlardı ve her şeye hazırdılar; Dr. Aira örneğin hizmetçiler dahil herkesin evden dışarı çıkmasını, hastayla bir-iki saat baş başa kalmasının gerektiğini söyleyebilirdi. Böyle yaparsa insanlar tehlikeli radyoaktif ışınlar kullanacağını düşünüp aceleyle dışarı çıkar, tekerlekli sandalyedeki ihtiyarı da beraberlerinde götürür, hep beraber Mercedes'lerine doluşur ve beklemek için kardeşlerden birinin evine giderlerdi. Neticede onları zorlayan bir durum olmazdı. Bu süre boyunca evin tamamı Dr. Aira'ya kalır, etrafta evin efendisiymiş gibi gezinebilirdi; değerli bir eşyayı cebine atma olasılığını aklından geçirse de bunun fazlaca çirkef bir hamle olacağını düşünerek vazgeçti.

Her halükârda, evin içi Dr. Aira'nın aklına, ancak şimdi, çözümünü sezdiğinde ifade edebildiği bir bilme-

cenin cevabını getiriyordu. Kendisi onlar hakkında hiçbir şey bilmezken çağdaşları neler yapıyordu? Hayranlık duyduğu büyük yazarlar ya da sanatçılar kitap sunmadan, film çekmeden ya da sergi açılışına katılmadan geçirdikleri uzun süreler boyunca neler yaparlardı? Kitaplarla geçirdiği onca zaman sonucunda büyük isimleri ölü bireyler olarak düşünmeye alışmıştı, zaten genellikle de öyleydiler: Eserlerinin ya da ünlerinin Dr. Aira'ya ulaşması için aradan epeyce zaman geçmiş olmalıydı, onları derinlemesine incelemeye karar vermesi için de bir o kadar, ve aradaki bu gecikme çoğunlukla insan ömrünün döngüsünü dolduran, hatta aşan bir süreydi. İşte bu sebeple, ne zaman falanca ünlünün hayatta olduğunu, ünlü olmasını sağlayan eylemlerden farklı şeyler yaparak hayatını sürdürdüğünü öğrense hafif bir şok geçirirdi. Bu durum bir nevi boşluk yaratır, ünlü olmanın doğası orada kendi kendini yadsırdı. Dr. Aira bu olguyu asla anlayamamıştı, çünkü aslında hiç durup düşünmemişti, şimdiyse bütün açıklığıyla görebiliyordu: Bu insanların yaptığı yaşamaktı, ama sadece yaşamak da değil –öylesi fazlaca bariz olurdu–, yaşamın tadını çıkarır, bu tarz evlerde ya da bu kadar lüks olmasa da rahat edebilecekleri ve huzursuzluğa kapılmadan vakit geçirebilecekleri mekânlarda “yaşam sanatı”nı icra ederlerdi. Mantıkla hayal gücü arasındaki bağ sayesinde, Dr. Aira o andan itibaren kendisinin de aynı şeyi yapabileceğini hissetti.

Tam oturtmuştu ki yeniden ayağa kalkması gerekti, çünkü diğer kardeşler içeri girerek hastanın uyandığını ve kendisini beklediğini bildirdiler. Onlar oturmayınca Dr. Aira da tekrar oturmadı. Hastanın saat onda ayık olması için iğnelerini daha erken bir saatte yaptıklarını söylediler. Buna gerek olup olmadığını bilmiyorlardı, ama hasta böyle tercih etmişti.

Dr. Aira sırf bir şey demiş olmak için, “Mükemmel,”

dedi ve karşısındakilerin muhtemelen bekledikleri açıklamaları hiç dile getirmedi.

Göz açıp kapayıncaya kadar, nasıl olduğunu anlamadan, kendini yatak odası yönünde merdivenleri tırmanırken buldu. Karar ânı yaklaşıyordu.

Aslında ne yapacağına hâlâ karar verememişti. Son günleri önündeki seçenekleri değerlendirerek geçirmiş, Mucizevi Tedavileri ilk akıl ettiği, artık iyice uzaklarda kalan gençliğindeki o günden beri onlarca yıldır yakasından düşmeyen kararsızlıktan bir adım ileri gidememişti. Fikrinin özü –özgün kavramların doğasında bulunan şüpheyle heves arasındaki gelgitleri saymazsak– o zamandan beri hemen hiç değişmemişti. Hep yaşamının merkezinde yer almış, okumaları, düşünceleri ve birbirinden çeşitli ilgi alanları onun ekseninde dönmüştü. Merkezî konumunu kaybetmemesi için Dr. Aira'nın ona tanımlanması mümkün olmayan bir esneklik bahşetmesi gerekmişti. Onu gözünün önünden asla ayırmamış, durmaksızın ilerleyeceği yönü atın önüne sarkıtılan mecazi havuç gibi belirlemesini sağlamıştı. Hayatını –şöyle ya da böyle yaşadığı hayatını– ona borçluydu ve bunun için minnettardı. Sırf bu karar ânında kendisine pratik bir çözüm sunmuyor diye ondan şikâyet edecek değildi. Yirmi yıl boyunca cömert arkadaşlarından para ödünç aldıktan sonra sırf ricalarını yerine getirmiyor ya da getiremiyorlar diye arkadaşlarını kınayan şu pişkin otlakçılardan değildi.

Üstelik, bu alışılmadık hafta sonu boyunca kendi kendine tekrarlayıp durduğu gibi, nasılsa aklına bir şey gelecekti. Doğaçlama yeteneğine güveniyor değildi, hatta tam tersi, yeteneğine güvenmemek için ciddi nedenleri vardı. Ama iyi kötü bir yolunu bulacağını biliyordu, çünkü hep öyle olurdu. Yeter ki zaman geçsindi, zaten geçmesi de kaçınılmazdı. İşin püf noktası "doğaçlama" yapmak değil, ömrü boyunca düşüncelere dalarak edin-

diği birikimin arasından iŖe yarayacak bir hamle çıkar-
maktı. Doğaçlama yapmaktan ziyade anlık bir nimonik
bulmalıydı. Sonuçların değerlendirilmesi ayrı bir mese-
leydi. Sonradan onun da zamanı gelecekti. Ne de olsa,
başarısızlığa uğrarsa bu hem ilk kez olacaktı hem de son.

Yatak odasının kapısı. Atılar, nazik bir el hareketiy-
le içeri girmesini işaret ettiler. Girdi... Ve bambaşka bir
dünyaya girmiş gibi oldu, burası evin kalanıyla kıyasla-
namayacak denli berrak ve gerçekti; safi eylem üstüne
kurulu, her ne kadar düşünceye yer bulunmasa da niha-
yetinde düşüncenin zafere ulaşmasının kaçınılmaz oldu-
đu bir dünya.

Dikkatini ilk çeken odanın aydınlatması oldu: Beyaz
mı beyaz, kuvvetli mi kuvvetli bir aydınlık söz konusuy-
du; abartılı görünüyordu ama bunun sebebi belki de
evin geri kalanının loş olmasıydı. Yine de insanın bir has-
ta odasında beklemediği bir durumdu bu, ameliyat oda-
sı olsa farklı olabilirdi tabii. Bakışları hemen yatağa ve
yatakta uzanan adama kayınca Dr. Aira ortamdaki ay-
dınlığın kaynağı olan ileri teknoloji ürünü aygıtları doğ-
ru düzgün inceleyemedi.

Yataktaki adam Dr. Aira'nın dikkatini bütünüyle ek-
ti. Dr. Aira daha önce lme bu kadar yakın kimseyi gr-
memişti. Adam lme öyle yakındı ki bütün özelliklerini
adeta pul pul dökmüş ve safi insanlığıyla kalmıştı. Ancak
bir yandan da bu dökülme onu insanlıktan çıkarıyordu.
Dr. Aira'nın ilk izlenimi, fazlasıyla geç kalındığı oldu.
Adamı yaşama döndürme olasılığı varsa, nitelikleri aracı-
lığıyla olmalıydı. Oysa hiçbir niteliği kalmamışa benzi-
yordu; adam belki de lme ruhen hazırlanırken, hastalı-
đın başlattığı "temizlik"i bizzat tamamlamıştı. Ama aslın-
da durum farklıydı. Adam ve kanser her ne kadar uğraştı-
larsa da baki kalan bir niteliği vardı: Zenginlik. Hayatla
bütün bağlarını kesmiş olsa bile hem bu evin hem de

arazilerin ve fabrikaların sahibi halen kendisiydi. Ve bu yeterliydi, çünkü para her şeyi kapsayabilmek gibi müthiş bir özelliğe sahipti. Şüphesiz Dr. Aira da işe buradan başlamalıydı.

Gerçekliğe dönmesi için bunu düşünmesi yetti. Etrafına bakındı. Oda büyüktü ve içerisi kalabalıktı; Dr. Aira hastanın kardeşlerinden başka kimseyi tanımıyordu. Herkes ona bakmaktaydı, ama kimse kendisini tanıtmak için yanına gelmeyince Dr. Aira topluca bir selam niyetine başını eğmekle yetindi, sonra da dikkatini ortama ve eşyalara verdi. Odada sandalyeler, koltuklar, masalar, kitaplıklar ve çok sayıda elektronik aygıt vardı. Her şeyden fazla göze batsalar da, iki adet son derece modern televizyon kamerasını fark etmesi biraz zaman aldı; üçayakların üstüne kurulmuş kameralar yatağın iki yanına yerleştirilmişti ve başlarında birer kameraman vardı; bunlar kablosuz kulaklıklar takmış iki genç adamdı. Işıkları yanan projektörler, stratejik noktalara yerleştirilmiş siyah keçe başlıklı mikrofonlar ve yankı kesici paneller de aynı kurulumun birer parçasıydı; duvarlardan birinin önüne kurulmuş geniş ses konsolunun başındaysa bir teknisyen oturmaktaydı. Dr. Aira mühim kişilerin son günlerinin kayda geçirilmesinin kendisinin hiç duymadığı bir gelenek olup olmadığını merak etti. Böyle olmadığını anlamakta gecikmedi, çünkü kardeşlerden biri, düşüncelerini okumuşçasına Dr. Aira'ya dönüp şöyle dedi.

“Sizin için uygunsa çalışmanızı kayda geçirmek istiyoruz.” Ve Dr. Aira'nın karşılık vermesine fırsat tanımadan ekledi: “Holdingin hissedarlarına karşı kendimizi savunabilmemiz için, gerekirse tabii.”

Dr. Aira bir şeyler geveledi ve gelişigüzel aşağı bakınca yerde hiç kablo bulunmadığını görerek sevindi, çünkü olsaydı kesin ayağı takılırdı.

Konuşan kardeşin yaptığı belli belirsiz bir işaret

üzerine kameramanlar gözlerini vizörlere dayadı ve kameraların tepelerinde nokta şeklinde birer kırmızı ışık yandı. Dr. Aira bedeninde bir şalter atıvermiş gibi doğallığını yitirdi. O andan itibaren, dış dünyada olup bitenler zihnindeki olaylarla uyuşmayı bıraktı ve zihnindeki olaylar, ifade kısıtlamaları kalktığından, kendilerine göre bir hız kazandılar. Dış dünya bir anlamda yok sayılabilir-di: hemşireler, bir resitale gelmişçesine koltuklarına yerleşen aile üyeleri, üstü kapalı bir hoşnutsuzlukla kendisini izleyen birkaç ergen. Dr. Aira'nın umurunda değildi! Doğallığın yükünden kurtulunca sanki ne isterse yapmasına izin çıkmış gibi hissetmeye başlamıştı.

Yatağa yaklaştı. Hasta adam sırtüstü yatar haldeydi, başıyla sırtı iri yastıklarla desteklenmişti, boynundaysa ortopedik bir boyunluk vardı. Kalp seviyesine kadar çekilmiş gök mavisi örtünün üstünde kolları uzanmıştı. Bileğinde saat yoktu. Sağ elinin yüzükparmağında kalın bir altın alyans bulunuyordu.

Yüz hatları keyifsiz bir biçimde buruşup kalmış gibiydi. Başında tek bir saç bile yoktu. Onun da gözleri Dr. Aira'ya odaklanmıştı ama gözbebekleri hiç kıpırdamıyordu. Dr. Aira kendininkilere kilitlenen bu gözleri okumaya çalıştığında aklına tek gelen, bu gözlerde ölümün dokusunu duyumsadığına dair hazin bir düşünce oldu. Ölüm daima yakınıımızdadır, biçimleri ve renkleri dünyanın her yanında sezilebilir, bunlar gizli olsalar da kendilerini belli ederler, fazlasıyla görünürdürler, insanın dikkatini uyuşturunucu bir madde gibi etkilerler. İnsan sadece görmek istediğini görür. Ortadan kayboluş, ortaya çıkışın bir parçasıdır adeta. Bazen hacimlerin ve perspektiflerin görünür hale gelmesi için tek bir kelime ("ölüm" kelimesi) yeterlidir. Kelime bu durumda da telaffuz edilmişti ve Dr. Aira başarı olasılığının ancak bu kelime üzerinden mümkün olduğunu idrak etti. İzleyebileceği tek

yol, bu adamı ölü saymaktı, yaşam kısmı tükenmişti; onu ruhani tedaviler ve ilaçlarla aynı kefeye koyarak bitmiş sayması yetmezdi, ardından da diğer taraftan başlamalıydı. Başlamanın başka yolu yoktu.

Zihninde sabah güneşi gibi doğan bir fikrin aşamaları silsile halinde üstüne döküldü. Aslında kimse onu acele ettirmiyordu, zamanın üstüne atılan kendisiydi. Fikrini gerçekleştirmek için mekânın yetip yetmeyeceğini düşündü. Gözünü hastadan ayırdı –bütün bu süre boyunca ona kilitlenmişti– ve ayırır ayırmaz gücünün bir kısmını yitirdiğini hissetti. Yine de, yapacak başka şeyi olmadığından, hesaplamayı sürdürdü. Sağında, sokak tarafındaki duvarda, önünde bordo renkli kalın kadife bir perdenin asılı durduğu koca camlı bir balkon kapısı vardı. Dr. Aira perdeye yaklaşp ipini çekince perdenin kanatları iki yana açıldı: Ardındaki balkon görüldü. Dr. Aira dışarı çıkmadı (aşağı atlamak istediğini zannederlerse diye çekindi), durduğu yerden yukarı baktı. Tam karşısında, iki yüksek binanın arasında, yıldızlı gökyüzünün dikey bir kesiti görünüyordu. Balkon kapısını açıp yatağın başına döndü. Gece serinliği kendini hissettirmeye başladı ama kimse ses çıkarmadı. Dr. Aira pillerini şarj etmek için yeniden hastanın gözlerine baktı. Gerçekleştireceği deneme için bütün gücünü toplaması gerekiydi.

Aklında eski bir fikir vardı, Mucizevi Tedavilere adanmış yıllar boyunca zihninin gerisinde uykuya yatmış bir fikirdi bu. Tuttuğu kayıtları asla düzgün bir kronolojiye sokmamıştı; not kâğıtları binlerce kez birbirine karışmıştı (fikirleri, not aldığı fikirlerden ibaretti), dolayısıyla bundan tam olarak emin olmasa da aklına gelen fikrin, ilk Mucizevi Tedavi aklına geldiğindeki fikir olduğunu düşündü. Şayet öyleyse, Azalan Verim Kanunu'na uygun olarak, fikirlerinin en iyisi bu olmalıydı. Kurduğu mantık, biraz sadeleştirilirse, temelde şöyle ifade edilebilirdi:

Bir mucize, gerçekleştiği takdirde, olası bütün dünyaları harekete geirmeliydi, zira gerçeklik zincirinin kırılması, başka, bambaşka bir bütünlük zinciri tesis edilmedikçe mümkün olamazdı. Fakat alternatif dünyalar söz konusu olduğu sürece bu operasyonun gerçeğe dönüştürülemeyecek bir hayalden ileri gitmemesi kaçınılmazdı. Gerçekliğe göre tek bir dünya vardı ve mucize kavramının kesinkes reddedilmesinin ardında bu yatıyordu. Sahiden de mucize diye bir şey yoktu, birazcık sağduyu sahibi herkes bunu anlayabilirdi. Dr. Aira gibi Tanrı'ya bile inanmayan biriye bu konuya ilişkin en ufak bir şüphe bile duymazdı. Ancak henüz hiçbir mucizenin gerçekleşmemiş oluşu, hiçbir zaman gerekleşmeyecekleri anlamına gelmiyordu; batıl inanç, cehalet ve saflık sebebiyle insan mucizelerin kendiliğinden gerekleşiverebileceğini düşünebilirdi. Mucizeleri yaratmak, bir nesneymiş, hatta bir sanat eseriymişesine üretmek ise mümkündü. Bunun için tek gereken, "insan zamanı" denen boyutu işin içine sokmaktı; bunu yapmak zor değildi, çünkü zaman, özgül ağırlığı sayesinde, insanların her faaliyetine, özellikle de insanüstü çaba ve zorluklar içeren faaliyetlere katılırdı. Pratik ve gündelik ifadelerle dile getirirsek, zaman dünyada devamlı bir değişim yaratmaktadır. Bir dakika ya da saniyenin yüzde biri her geçtiğinde dünya başka bir yere dönüşür, ama bu dünya olası dünyalar katalogundan gelişigüzel bir dünya değil, başka bir olası gerçek dünyadır; yani aslında aynı dünyadır, çünkü gerçeklik derecesi aynıdır. "Aynı" demek, "tek" demeye denktir. Dr. Aira'nın mucizeler yaratmak için geliştirdiği fikir de işte bu değişimler geçiren Tek, yani "gerçek" dünyada iş görüyordu.

Bu koşullara göre, mucize tamamen imkânsız bir şeydi. Yaratılması ancak dolaylı olarak, olumsuzluk snden, kendisiyle uyumlu olmayan her şeyin dünyadan

silinmesiyle mümkündü. İnsan bir köpeği uçurmak istiyorsa tek yapması gereken, uçan bir köpekle uyumlu olmayan gerçeklerin her birini, istisnasız bir kenara koymaktı. İyi de, hangi gerçeklerdi bunlar? İşin püf noktası da buradaydı: Doğru ve etraflı bir seçim yapmak. Göz önünde bulundurulması gereken alan genişti: Kâinat'ın tamamıydı. Önceden belirlenmiş konusal ya da biçimsel sınırlar söz konusu değildi; "uyumlu" olanın menzili her şeyi kapsıyordu. En uç gerçekler ya da nitelikler, ya da her ikisinin dizilimleri, söz konusu Mucize'nin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine dair işleyen dev mekanizmada yer alabilirdi. Seviyelerin de önemi yoktu, çünkü ayırım çizgisi her seviyeden geçebilir, yukarı ya da aşağı (ya da yanlara) gidebilirdi. İşin sırrı, bütün ansiklopedilerin en büyüğünü oyuna sokmak ve ilgili listeyi oradan yararlanarak hazırlamaktı. Kim yapabilirdi bunu? Soruya en antik çağlardan beri verilen geleneksel cevap belliydi: Tanrı. Yine aynı cevap verildiği takdirde Mucize yine Tanrı'nın mıntıkasında kalacak demektir. Dr. Aira'nın fikri, bunu yataktaki adamın da yapabileceğine dayanıyordu. Bir seferinde ressam arkadaşı Alfredo Prior'un söylediklerini dinlerken aklına gelmiş bir fikirdi. Bazı tablolardan bahsederken (belki Picasso ya da Rembrandt'ınkilerden) Alfredito şöyle demişti: "Hiçbir şaheser tamamen kusursuz değildir, daima bir hatası, bir eksiği, eğreti bir noktası bulunur." Olgulara dayanan bir gözlem de olabilirdi bu, Dr. Aira'nın büyük değer verdiği derin bir hakikat de. İnsanların eylemleri kusursuzluklar içermekle kalmaz, verimlilik arayışına başlayabilmek için bu kusursuzluklardan yola çıkardı. Konu Mucize olduğunda cesaretsizliğe kapılmak, bu gerçeği kabullenmemekten ileri gelirdi. Oysa bu kusursuzluk kabul edildiğinde bir mucize gerçekleştirmek bir şaheser yaratmak kadar kolay (ve bir o kadar da zor) olabilirdi. İnsan kendine zaman tanıma-

lıydı. Tanrı'nın bütün ansiklopediyi tarayıp doğru seçimleri yapması bir an sürerdi; insan ise zamana ihtiyaç duyardı (mesela bir saate), ayrıca insanın yapacağı seçimlerde hata payı da söz konusuydu ve bu hataların ciddi hatalar olmaması gerekliydi. Neticede, bu mekanizma insanların günlük işleyişinde evvelden beri yer etmişti: Dikkat kavramı hem dünyayı bölümlere ayırmaya yarardı hem de dikkat sahibi kişinin -sıklıkla hata yapsa da- hayatta kalmasını, hatta refaha ermesini sağlayan verim seviyesine ulaşmasına.

Fikir buraya kadar gelmişti ve bu yeterliydi. Mucize'nin gerçekliğine dair tümdengelim bütünüyle oradaydı. Meselenin tarihî yönünün detaylandırılması gerekliydi (ama bu artık başka fasiküllere kalacaktı); yani, bu keşiflerin ışığında, niçin bazı tarihî dönemler ve üretim biçimleri mucizelerle doluyken bazılarında hiçbir mucize bulunmadığı açıklanmalıydı.

Şimdiye dek havada kalmış başka bir konuya işin pratik yönüydü, yani mucizelerin mümkün olduğu kanıtlandığı takdirde nasıl gerçekleştirileceklerinin belirlenmesi. Teori sağlam olduğunda pratik kendi kendine hallolur. Yeter ki insan kafasına koysun; Dr. Aira kafasına koymadıysa bunun sebebi fırsat bulamamış olmasıydı. Artık zamanı gelmişti ve pratik gibi hassas bir meseleyi sonraya bırakmış olmaktan yakınmanın faydası yoktu, yıllar boyunca müthiş bollukta boş zamanı olmasına rağmen her şeyi bütünüyle operasyon odasında doğaçlamaya bırakmıştı; zira tecrübenin kendisine öğrettiği, pratiğin teori gibi düşünemeyeceğiydi, düşünülürse doğası değişir ve teoriye dönüşür, pratik kısmı düşünülemez hale gelirdi. Şikâyet etmenin faydası yoktu, çünkü her şeyden önemlisi, çözüm gözlerinin önündeydi, buluşmaya vaktinde gelmişti; çözüm her ne kadar fazlaca çetrefilli olsa da gözüne düz bir silsile olarak görünüyordu ve

Dr. Aira bu silsilenin hareketlerini iyi tanırdı. Elinden her tür iş gelen ustaların felsefi bir versiyonuymuş gibi başka alanlara ait fikirler ve fikir kesitlerinden yararlanır, bunlar ihtiyaçlarına anında uyum sağladıkça sanki bütün dertleri sona ermiş gibi gururlanırdı.

Dr. Aira'nın amacına uyan işlevsel aygıt yayıncılık alanından geliyordu. "Katlanabilir sayfa mekanizması" idi bu; fasiküller için kurduğu lüks ve gerçekleştirilmesi imkânsız fantaziler listesinde önceden karşımıza çıkmıştı. Buradaysa katlanabilir sayfa, kanatları belirsiz olsa da sınırsız olmayan bir paravan şekline dönüşüyordu. "Paravan şekli" sayesinde Kâinat'ı kolay ve hızlı biçimde bölümlere ayırabilirdi: Teller üstüne gerilmiş incecik bir plastik zardan meydana gelen paravan, birbirine değecek kadar yakın duran iki unsurun arasına konabilirdi; esnek olduğundan dilendiği gibi kıvrılabilirdi; istenildiği kadar uzatılabilme özelliği sayesinde gerek en uzak gerekse en yakın noktaları birbirine bağlayabilir, hem geniş hem de daracık alanları bölebilirdi. Dr. Aira'nın tek yapması gereken paravanı iki yöne doğru açarak bu hasta adamın hayatta kalışıyla uyumsuz olan gerçeklik alanlarını dışarıda bırakmaktı. Başka bir deyişle, Kâinat artık tek bir mekândan oluşuyordu ve adamın ölümünü kaçınılmaz kılan doğrudan ya da dolaylı sebepler hiçbir ayırım gözetmeden hasta yatağına akın ediyordu. Dr. Aira'nın paravanı dikerek onların geçişini engellemesi yeterliydi. Yapılabilir bir şeydi bu, çünkü söz konusu sebepler gerçekliği meydana getiren her şeyi içermiyordu, gerçekliğin sadece küçük bir bölümüydüler, seçilerek bütünden ayrılmışlardı, bu yüzden de hiçbir kısmı önceden dışarıda bırakmak mümkün değildi. "Güvenlik bölgesi" tesis edildiğinde hasta adam yataktan iyileşmiş ve mutlu halde kalkacak, otuz yıl daha yaşamaya hazır olacaktı. Şimdiki gibi "açık" bir dünyada adamın yaşaması mümkün

değildi; bu imkânsızlığı tayin eden bütün unsurları paravanın diğer tarafında bırakmak gerekliydi. Gerçi “bütün” unsurları değil, çünkü böyle olursa yine kutsallığa gereksinim duyulurdu; insan gücüyle bulunup diğerlerinden ayrılması mümkün olan ve bu bireysel tedaviyi –özünde hayli mütevazı– bir sonuca ulaşmak için gereken “her” unsuru.

Dr. Aira, nereye yerleştireceğini tam bilemese de ilk paravanın kanatlarını açmaya başladı...

Ama sanırım demek istediğimi tam açıklayamadım. Bir kez daha deneyecek, bu kez farklı sözcükler kullanacağım. Dr. Aira’nın giriştiği iş az buz değildi; Kâinat’ı meydana getiren bütün olayların, hem dar anlamda hem de hayalî, sanal, olası gibi diğer anlamlarda “gerçek” tabir edilen unsurların belirlenmesine dayanıyordu; ayrıca hem en basit ikililerden milyonluk gruplara kadar olayların hem de bin yıllık imparatorluklardan tutun da insanın hayatında ilk bira içtiği âna dek olay kesitlerinin sınıflandırılması söz konusuydu. Olayların birer birer ele alınması gerekliydi; gruplaştıklarında da tekillikte kendilerini meydana getiren her bir bileşenden aşağı kalmayan başka bir olay meydana getirir, özlerindeki olaylara ayrı ayrı kafa yorulabilme ihtimali göz ardı edilmezdi; cins, tür, familya gibi unsurlara göre sınıflandırılmazlardı. Dikkate alınması gereken “kuyruk sallayan herhangi bir köpek” değil, falanca günün, ayın ve yılın belli bir saatinde ve dakikasında kuyruk sallayan “bu” köpek ve “bu” kuyruk sallama hareketiydi.

Her şeyi içeren mutlak bir ansiklopediydi söz konusu olan, sadece tekil olanı değil (genel olanlar da olaylara dahil edilir, listede yer bulmak için diğer her şeyle aynı seviyede tekilleştirilirdi). Buna uymayanlar işe yaramazdı. Zira asıl amaç, gerçekleşmesi uğruna Kâinat’ın bütün düzeninin şahlandığı bir olayın önünü kesmekse Dr.

Aira'nın bu olaya eşlik eden diğer olayları bulmak için Kâinat'ın en uzak kıvrımlarını dahi altüst etmesi gerekiyordu.

Sahiden de böyle bir ansiklopediyi oluşturmak imkânsızdı. Tipik bir kutsal fikirdi. Fakat Dr. Aira'nın fikrini özgün kılan da kusurluluk aracılığıyla insan olana ulaşma düşüncesi idi. Zira Dr. Aira'nın ansiklopediyi oluşturma sebebi kişisel zevk, gösteriş ya da özentisi değil, acil bir pratik gereksinimdi: Dolaysız ve somut bir sonuç elde etme gereksinimi; bunun için de kusursuzluktan daha azı yeterliydi (ya da en azından yeterli olabilirdi). Mesele hasta kişiye kusursuz bir sağlık bahşetmek değil, onu girdiği ölüm transından çıkarmaktı.

Yine de muazzam bir yükümlülüktü bu, çünkü olayları listeleme aşaması, esas operasyona girişmeden önce geçilmesi gereken bir eleme sayılırdı: Asıl olaya eşlik eden olayların seçilmesi, ki içinde "başka şeyler" gerçekleşebilecek –gerçekleşmesi gereken değil– yeni bir Kâinat'ın yaratılması için de bu olayların bir kenara itilmesi lazımdı. Bir parantez açarsak, bu harici tutmalar ve sonuçta başka bir kâinatın yerine geçecek bir alanın oluşturulmasının geçmişte bir öncülü de vardı ve bu öncül, roman kavramının ta kendisiydi. Gerçekten de, bir roman yazmak için bir dizi tekilliği listelemek gerekir, ardından da bazılarını "içeride" bırakacak, geriye kalanlarıysa eksik ya da sanal bir konumda bırakacak bir çizgi çekmek. Ki böyle yapılması nevi şahsına münhasır bir harici tutma oluşturur. Bir romanın söylemediği nice şey vardır, ve bu eksiklik sayesinde romanın kısıtlı evreninde eyleme yer açılır. Dolayısıyla roman da Mucize'nin öncüllerinden biridir, çünkü romanda meydana gelen olaylar, eksik bırakılan unsurların bir sonucu olarak gerçekleşebilir. Tabii burada mesele Gerçeklik değil onun Temsil'i; ama şayet roman iyiye, boş bir eğlence değil de bir

sanat eseriye, o da gerçekliğin ağırlığını takınır. Böylece iyi bir romanın gerçek bir mucize olduğunu iddia eden basmakalıp görüş de doğrulanmış olur.

İşi kısımlara ayırırken (önce bütün olayların belirlenmesi, sonraysa alakalı olanların seçilmesi) amacımız açıklamayı olabildiğince anlaşılır kılmaktır. Pratikte hepsi aynı anda yapıldı. Dolayısıyla Dr. Aira işe koyulduğunda olaya blok halinde yaklaştı ve kararsızlığı her şeyi kapsadı.

Her şeyin meydana getirdiği çapraşık karmaşanın ortasında bir paravanın beyaz zikzaklı hatları belirdi.

Evet... Sahiden de... Paravanın geçmesi gereken yerler kendi kendilerine, aramaya hiç gerek kalmadan ortaya çıkacaktı. "Arama" kavramı çelişkili bir ifade sayılırdı, çünkü zaten "her yer" söz konusu olduğundan onları bulmak yeterliydi; yine de, bulunması gereken, buluş bolluğuna çıkan yollardı. Halihazırda başlayan eylemin, eylem mucizesinin içindeyse, Dr. Aira şimdiden dünyanın hücrelerinin arasında hoplayıp sıçırıyordu ve birkaç saniye içinde son derece meşgul hale gelmişti. Elementler gerek değişken çekim yasalarının, gerek yasalara dair katı yasalarının, gerekse herhangi bir yasa bulunmayışının cazibesine kapılarak ortaya çıkıyorlardı. Böylece paravan tam yola çıktığında, ilk elementler, harici tutma çizgilerinin çizildiği sınırların arasında apaçık hatlarla belirdi: Baştaki bu elementler seyahatler ve yer değiştirmelerden öte değildi: uçaklarla, taksilerle, otobüslerle, vapurlarla, metrolarla, dönmedolaplarla, yaya halde, patentlerle gidip gelişler... Birden Dr. Aira'ya sürüyle iş çıkmıştı. Harici tutmanın zarif bir beyaz paravan biçimindeki sınırı Kâinat'ın devasa kesitlerini birbirinden ayırmaya başlamıştı bile. Kâinat'ın içerdiği uçak seyahatlerinin aşağı yukarı yarısını –kabul edilebilir bir marj tanımak adına– "dışarıda" bıraktı; elbette bu hasta adamın

yaşamıyla hangi uçuşların uyumlu ya da uyumsuz olduğunu bilmiyordu, dolayısıyla paravanı, eşyanın doğasıyla da uyuşan bir biçimde zikzak olarak açtı, ki olasılıklar enikonu artsın. Kanserden ölmekte olan hastanın bulunduğu Kâinat'a ait tek bir uçak seyahati bile "içeride" kaldığı takdirde her şey mahvolurdu, ama bunu düşünmemek en iyisiydi; yenilgicilik kötü bir yol göstericiydi, ayrıca yenilgiciliğin her türü de dünyadaki bağdaşanlar ve bağdaşmayanlar diye ayırması gereken elementlerden biriydi; yakında onun da sırası gelecekti.

Bu ilk operasyon şimdiden karmaşıklaşmaya başlamıştı. Paravanın kıvrımlı hatları tek boyutlu değildi, çünkü "uçakta seyahat" elementiyile aynı anda bu seyahatleri bir araya getiren coğrafi mekânlar, farklı uçaklar, kabinde servis edilen yemekler, uçuş saatleri, hosteslerin yüzleri, yan koltuktaki yolcular, bulutlar, uçağa biniş sebepleri gibi binlerce element oraya çıkıyordu; böylece paravanın zikzağı büyüyerek devasa bir ponpon gibi farklı seviye ve yönlerle doğru uzanıyordu; Dr. Aira çizdiği her doğrultuda aynı zikzağın hatlarını takip etmeye çalışırken bir yandan da dahil ve hariç tuttuklarının arasındaki oranı değiştirdi.

Bu sonuncusunun ardında –her ne kadar insanlık söz konusu olsa da, ve teorisi insanla ilgili meseleleri tıpkı gerçekte olduğu gibi ele alsada– Dr. Aira'nın kişiselleştirilmiş bir tedavi uygulaması yatıyordu. Dolayısıyla adamın yaşam tarzını –kabaca ve tahmin aracılığıyla olsa da– hesaba katması şarttı. Şimdiden "yaşam tarzı" ve ona eşlik eden elementlerle haşır neşir olmaya başlamıştı. Bir milyonerin günlük rutinine dair pek belirgin bir bilgisi yoktu (zaten kimsenin yoktur), ama yine de hayalinde canlandırabilir, hayallerini sağduyuyla tamamlayabilirdi. Örneğin, bu kişinin, tıpkı kanserden öldüğü dünyada olduğu gibi, Dr. Aira'nın yaratmakta, kendisinin ise kurtul-

makta olduğu dünyada da otobüse az bindiğini ya da hiç binmediğini tahmin etmek için basit bir mantık kurmak yeterliydi. Fakat Dr. Aira buna dayanarak acele kararlar vermemeliydi, çünkü adamın çalışanları otobüse binerlerdi, keza çalışanlarının aileleri ve dostları da, restoranın birinde adamın masasıyla ilgilenmiş bir garson da, ve bu garsonun kayınvalidesi de, sisteme yakın ve uzak kollarından dahil olan insanların geneli de. Paravanların doğrultusu burada da ponpona dönüşüyordu ve ayrımda başvurulması gereken kıvrımların miktarını gözünde canlandırmak için Buenos Aires'in otobüs hatlarının belli bir zaman ya da harita kesitindeki sonsuz çizgilerinin oluşturduğu karmaşayı, ve otobüsün icadından beri bu çizgilerin kaç kez kesiştiğini düşünmek yeterliydi. Paravan –ekmeği kesen çelik bir bıçak gibi, malzemesi özellikle bu iş için yapılmışçasına– olasılıkları birbirinden ayırıyordu. Ertesi gün işe gitmek için 86 numaralı otobüse binen ve yeni Kâinat'ta 86 numaranın Rivadavia'dan değil de Santa Fe'den geçtiğini, ya da artık var olmadığını, ya da 165 numara diye anıldığını gören kişiler amma şaşıracaklardı! Ama hayır, kimse şaşırmayacaktı, çünkü “şaşkınlık” kavramı ve bireysel her bir şaşkınlık, tıpkı her bir iş rutini için olduğu gibi (cadde isimleri ve şehir haritasının hatları için de tabii), ayrıma maruz kalacaktı ve ortaya çıkan yeni Kâinat, her nasıl olursa olsun, ister istemez tutarlı olacaktı. Elbette bu durumdan etkilenen bir tek Buenos Aires'in toplu taşıma sistemi değildi, çok daha fazlası söz konusuydu.

Seyahatlerden sonra sıra ışığa geldi, fotonlardan tutun da Barok dönemden bakır gravürlerdeki cisimlerin hacmini belli etmek için kullanılan *chiaroscuro* tekniğine kadar her şeyi içeren bir elementti bu... Geniş bir ansiklopedik maddeydi, çünkü ışığın sarmalamadığı tek bir durum bile yoktu; çok uzağa gitmek de gerekmiyordu,

biraz önce değindiği seyahatlerin her biri ışıklıydı ve her birinde sayısız ışık olasılığı vardı, ki aynı şey yaşanan ya da hayal edilebilecek her durum için de geçerliydi. Aslında bu “genelleme” bütün girdiler için geçerliydi, seyahat ve yer değiştirmeler de buna dahildi; neticede bir tür hareket içermeyen herhangi bir durum düşünülebilir miydi? Demek ki her şey seyahatti, tıpkı her şeyin ışık olduğu gibi... Paravanların doğrultuları kendi üstlerine katlanıyor, böylece önceki bir doğrultunun yeni bir işlev kazanması mümkün oluyordu.

Işıkla ilgili ek bir zorluk söz konusuydu: Işık, daha doğrusu aydınlatma, belli bir yoğunlukta gerçekleşir ve bu yoğunluk, ancak gelişigüzel ayarlanabilecek bir yoğunluk süreminin sonucudur. Peki bu “ışık” elementine özgü bir zorluk muydu, yoksa bütün girdilerin bir özelliği miydi? Bahsi geçen girdiye, yani seyahatler girdisine dönersek, onlarda da bir sürem söz konusuydu: Kat edilen doğrultunun uzunluğu. Ya da birçok süremin: süratin, seyahat ederkenki keyif ya da keyifsizliğin, yolda edinilen algı miktarının... Ayrıca tıpkı ışıktaki olduğu gibi, söz konusu tek sürem yoğunluk değildi, ısı, atmosferik direnç, renk gibi unsurlar da vardı...

Olaylar açıklanabileceklerinden daha az sürede gerçekleşiyordu. Şayet Dr. Aira durup düşünebilseydi “seyahatler-ışık” sekansını sorgulardı: Niçin biriyle başlamıştı? Niçin öbürüyle devam etmişti? Ne tür bir kataloga danışıyordu? Listesi nereden geliyordu? Hiçbir yerden: Ne katalog vardı ne de belli bir düzen. Tedavi operasyonunun tamamında gerçeğe uygunluk açısından kusursuz bir tutarlılık söz konusuydu, tıpkı (bir kez daha) bir romanda olduğu gibi. Tiyatroda ise durum farklıydı, orada diğerlerinden tamamen kopuk olsa bile her türlü şey gerçekleşebilirdi; dolayısıyla insan bir konu listesine başvurup estetik ölçütlere göre bir eleme yapabilirdi; her

halükârdâ, tiyatro metaforundan devam edeceksek, ağır psikososyal varsayımların gerçeğe uygun davrandığı burjuva tiyatrosunu düşünmeliyiz.

En saf haliyle gerçeğe uygunluk –ki burada söz konusu olan buydu– eşzamanlılıkla özdeşleşirdi. Dolayısıyla, ışığın ardından bayrakların geldiği gibi bir şey söylemek ancak bir mecaz olabilirdi. Dünyanın bütün uluslarının bayrakları, hem bir zamanlar dalgalanmış olanlar hem de tarih boyunca onlara eşlik etmiş olası bayraklar, renkleri ve desenleriyle, kumaşlara, kâğıtlara ya da retinalara yansydıkları şekillerle, ışığın ve seyahatlerin üstünde yükseldi. Dallanıp budaklanan bir paravan ponponu Kâinat tabakasının tamamını keserek bayrakların bazılarını bir yanda, bazılarınıysa öbür yanda bıraktı. Birdenbire mesele saç kesimine geldi. Paravanlar. Milyonlarca berber, kuaför ve makas Tedavi'nin Yeni Dünya'sının dışında kaldı, bir o kadarı da içerisinde.

Eşzamanlılıkla yaşanan bu işbirliği esnasında, süreç boyunca ayırım gerçekleştiren paravanların doğrultularını daha ileri götürmeleri (belli sınırlar yoktu) söz konusuydu ve bu paravanlar, biraz da rasgele olarak, başka düzlem ve seviyelerdeki başka komşu girdilerle ayırım çizgileri çekiyordu. Dr. Aira bu rasgele katkıları kabul ediyordu, çünkü yardımın hiçbir türlüsünü geri çevirebilecek konumda değildi. Ayrıca, aynı paravanın birden fazla ayırım gerçekleştirdiğini de fark etti; anlam alanlarının üst üste binmesi sebep oluyordu buna.

Her bir “girdi”nin bir sözcüğe denk gelmesini de kısmen dert ediyordu. Kâinat'ın sözcüklere, hele de tek bir dilin sözcüklerine bölünemeyeceğini bilmiyor değildi. İfadeler de kullanıyor (örneğin “saç kesimi”) ve genellikle sözcüklere kulak tıkamaya, onların ötesinde bir mekânda durmaya çalışıyordu. Halbuki sözcükler “bağlantılı fikirler” tabir edilen yan anlamları ve çağrışımları dolayısıyla

iyi birer çıkış noktasıydı. Örneğin “cinsellik”. Dr. Aira paravanla çılgın bir zikzak çizerek geçmiş ve gelecek cinsel aktivitelerin yarısını dışarıda bıraktı. Kişi, keyif, pozisyon gibi unsurlara göre yükselip alçalan paravan yığınları yeniden o tanıdık ponponu oluşturdu. Özellikle hassas bir mesele olduğundan Dr. Aira ayrımları özel bir hoyratlıkla gerçekleştirdi. Hasta yataktan kalktığında falanca kişiyle sevgili olmadığını, ya da oğlanlardan hoşlandığını, ya da bir defasında Çinli bir kadınla yattığını fark edebilirdi, ama işin ucunda yaşam varsa her şeye değerdı. Aynı durumun gezegenin –hayvanlar dahil– diğer sakinlerinin başına gelecek olması pek önemli değildi, çünkü bireysel hatıralarda –sadece yeni Kâinat’ın içinde kalacak kısımlarla işlev görebilecekleri için– hiçbir iz kalmayacaktı. Nice güzelim aşk hikâyesi hiç gerçekleşmemiş gibi havaya karışacaktı.

Paravanların uçları duyu alanlarını aşmayı sürdürüyordu; aştıkça derhal yenileri ortaya çıkıyor, açılan katların ivmesiyle boşluğu adeta keserek vahşice kocaman zikzaklar çiziyorlardı. Astronomi. Papağanlarla karata-vukların öğrenme ve konuşma kapasiteleri. Dizel motor. Asurlular. Kahve. Bulutlar. Paravanlar, paravanlar, paravanlar. Her yanda çoğalıyorlardı ve Dr. Aira’nın ayrıma uğramayan hiçbir kısım kalmaması için dikkat etmesi gerekliydi. Neyse ki Dr. Aira’nın kendisinin nasıl bir stres altında olduğunun farkına varacak zamanı yoktu. İşin kilit noktası dikkatti ve belki de hiçbir insan hiçbir şeye Dr. Aira’nın bu anda gösterdiği kadar dikkat göstermemişti. Koşulların ciddiyeti daha az olsaydı, Dr. Aira daha uçarı bir tavır takınabilseydi, bütün prosedürün benzersiz bir dikkat yaratımına olanak sağladığını ve söz konusu prosedürün dikkat denen bu asil zihinsel niteliği çalıştırmak için tasarlanmış en kapsamlı alıştırma olduğunu söyleyebilirdi. Üstelik olağanüstü bir yeteneğe sahip ol-

maya da gerek yoktu; sıradan bir insan yeterliydi (Dr. Aira da sıradan bir insan olarak görölmekten memnun olurdu), zira gereken bütün dikkati Tedavi'nin kendisi ürettiyordu. Daima dikkati yanıltmayı, savuşturmayı ya da geride bırakmayı amaçlayan bilgisayar oyunları gibi değildi; bu benzetmeyi kullanmayı sürdürmek için Tedavi'yi uygulayan kişinin kendi kendinin bilgisayar oyunu, ekranı ve hilesi olduğu, ve bunların dikkate meydan okumak şöyle dursun onu besledikleri söylenmeliydi. Bütün bunlara rağmen insanüstü bir çaba gerekiyordu ve Dr. Aira'nın sonuna kadar dayanıp dayanmayacağı henüz belli değildi.

Maruz kaldığı yıpranma sadece zihinsel değil, fizikseldi de. Her ne kadar paravanlar hayal ürünü olsa da onları açıp Kâinat'ın kaynaşan engin topraklarına yerleştirmek için gereken çaba hayli gerçektir. Dr. Aira paravanları üst taraflarından iki elinin işaretparmağıyla başparmağı arasında tutuyor ve kanatlarını ayırırken kollarını kocaman açıyordu, ama böyle yapsa bile yetismekte zorlandığı için yampiri küçük sıçrayışlarla yer değiştiriyordu... Ardından oluşturduğu çizgiyi rötuşlamak, köşeleri vurgulamak ya da düzleştirmek için önceki yerine dönüyordu; paravanı fazlaca kuvvet uygulayarak açtığında oluşan düz çizgilerden genellikle kaçınıyordu, çünkü düz çizgiler fazlasıyla katıydı ve ayırım noktalarının daha değişken olması gerekliydi: Gergin biçimde açılmamış bir paravanın giriş ve çıkış noktalarına ne kadar küçük olsa da son derece önem taşıyabilen bir olay, bir tekillik dahil edilebilir ya da dışarıda bırakılabilirdi; bu her şey için geçerliydi.

Bazı paravanlar ise yukarı ya da aşağı uzanıyordu... Yukarı uzananların doğrultusunu takip edebilmek için Dr. Aira ayaklarının ucunda yükseliyor ya da tek sıçrayışta bir sandalyeye çıkıyordu; aşağı uzananlar içinse yerle-

re kapanıyor, yatağın ya da halının altına giriyor, zeminde delik açmak istercesine debeleniyordu. Paravanlardan birini başının üstünde açmaya uğraşırken ileri geri adımlar atıyor, aşağıdaki bir başka paravanın açısını ya da yönünü ayağının ucuyla ayarlıyordu. Gözü paravanlarından ve ayırdıkları yanardöner elementlerden başka bir şey görmediği için odadaki yer değiştirmeleri esnasında duvarlara ve mobilyalara çarpıyordu... Sıklıkla tökezliyor, ayakta durmaktan ziyade yerlerde geziniyordu. Hareketlerinin şiddetine göre bazen boylu boyunca uzanıyor, bazense gösterişli taklalar atıyordu; bu istemsiz iniş çıkışlar sayesinde paravanları başka türlü uzanamayacağı yerlere ulaştırıyordu. Yaptığı her şeyin bir işlevi vardı.

Durmaksızın hareket halindeydi. Terden sıırılsıklamdı, saçlarından ter damlıyordu, giysileri tenine yapışmıştı. Gidip geliyor, inip çıkıyor, bedenindeki bütün hücreleri titretiyor, kollarını ve bacaklarını lastikmişçesine uzatıp savuruyor, böcekler gibi sıçrayıp duruyordu. Normalde hayli ifadesiz olan yüzü fırtınalı bir denizin dalgaları gibi çalkalanıyor, asla sabit kalmıyordu; dudaklarında belirsiz sözcükler oluşuyor, nefes nefese kaldığından bunları telaffuz edemiyordu, dudakları aralandığında ise dilinin sara nöbeti geçiren bir yılan gibi kıvrandığı görünüyordu. Kaşlarının iniş ve kalkışı saniye saniye durdurulup izlenebilse üst üste milyonlarca şaşkınlık ifadesi okunabilirdi. Bakışı gaptten gördüklerine kilitlenmişti.

Dışarıdan bakıldığında, ne yaptığı bilinmiyor olsa, Tedavi uygulaması bir dansa benzetilebilirdi; henüz doğmamış bir insan türünün ana hatlarını çizmeyi amaçlayan, müziksiz ve ritimsiz, jimnastiğimsi bir dansa. Hayli delice olduğunu kabul etmek lazımdı. Görünmez düşmanlarına saldıran bir Quijote gibiydi; aradaki fark, Dr. Aira'nın elinde kılıç yerine bir deste metafiziksel paravan bulunması ve rakibinin Kâinat olmasıydı.

Küt! Bir sandalyeye takılıp balıklama yere çakıldı, bacakları düşerken dahi çırpınıyordu; terli başı halıda yuvarlak ıslak bir iz bıraktı; ama yerdeyken de çalışmayı sürdürdü: Sağ eli geniş bir yarım daire çizerek Müslümanların mutluluklarıyla kederlerini ayıran bir paravan yerleştiriyor; sol eli gereğinden fazla elmayı dışarıda bırakmış diğer bir paravanı hafifçe çekiştiriyordu... Ve tekrar ayaklandı! Gerçeklik katmanlarını dikine boydan boya geçerek “gecikmeler” ile “erken gelmeler”i birbirinden ayıran, beyaz akordeonu andıran bir paravan tutuyordu ellerinde... Ayak hareketleri dengesini bulmak için bir nevi step dansı yapıyormuş izlenimi verse de aslında bazı çekçekleri ve bazı sohbetleri hariç tutmak için açtığı iki paravanı yerleştiriyordu. Dans çılgınlığına kapılmışçasına göğsüyle, poposuyla, dizleriyle, omuzlarıyla ve kafa darbeleriyle paravanların konum, açısı ve eğimlerini düzeltiyordu. Bu grotesk kuklanın yeni bir Kâinat yaratmışlığı kimin aklına gelirdi!

Yaptıkları böyle sürüp gidiyordu. Bulunduğu mekânın dolup taşacağı ve paravan üstüne paravan yerleştirmekte zorlanacağı sanılabilirdi. Ama öyle olmadı, çünkü mekân tam anlamıyla temsili değil, gerçekliğin ta kendisiydi. Dolayısıyla minyatürleştirme işlemi kendi genişlemesini kendisi sağlıyordu. Tıpkı tek kişilik bir *big bang* gibi, mekân kendi kendini yaratıyor, doldurulmayı beklemiyor, böylece her ponponun içinde bütün bir Kâinat oluşuyordu.

Dr. Aira gerçekliğin şerefine balkon kapısını açık bırakmıştı. Paravanlar upuzun şeritler halinde oradan dışarı süzülerek gökkubbeye yükseliyordu. Dr. Aira bazı paravanların neyi hariç tuttuğunu göremese de en azından bu yanda iki cenahtan da birer tekillik bırakacaklarına güveniyordu. Aşırı zor işlerde hep olduğu gibi, tek önemli şeyin işi bitirmek olduğu bir noktaya gelmişti. Sonuçları

neredeyse umursamayacak haldeydi, çünkü diğer her şeyi içeren sonuç, başladığı şeyi bitirmekti. "Her şey" sorsalının ne kadar talepkâr olduğunu, insanın beynini harap eden bir zorlanmaya yol açtığını anlamak için meseleyi ilk elden tecrübe etmesi gerekliydi... Ancak yaşayarak anlayabilirdi; önceden girilmiş her türlü hesap veya hayal eksik kalırdı. Her ne kadar buna zamanı olmasa da, insan seviyesine dönmek için fena halde can atıyordu; çok daha rahat bir seviyeydi, çünkü orada her şeye izin vardı. Yine de, yaptığı şey özünde insaniydi, ve Tedavi'de rol oynayan otomatik geri emme mekanizması sayesinde, bitirme arzusu onu sona yönlendiriyor, yorgunluk dinlenmeye, baskı rahatlığa yaklaşıyordu.

Derken, her paravanın son kanatlarındaki menteşeler yakınlarındaki başka son kanatlara lehimlenmeye başladı, böylece dışarıda kalan alanların süreci son ermeye yüz tuttu. Bu lehimlemeler kendi başlarına, silsile halinde oluşuyor, milyarlarcası bir araya gelerek saniyenin, son saniyelerin kalbini patlatıyordu. Gecenin koyu karanlığında ortaya yağlı bir beyaz kıvılcım çıkarıyorlardı. Kâbusları andıran bir "şlak..." sesi duyuluyordu. Dr. Aira'nın enerjisinin tükenmesi de bu hummalı çılgınlığa katkıda bulunuyordu; gücünün son damlalarını harcarken midesi bulandı, nefessiz kaldı, kulakları çınladı ve gözüne küçücük kırmızı noktalar göründü.

Ama asıl önemli olan gerçekleşen kuşatmaydı, yeni Kâinat oluşuyordu, tıpkı eski Kâinat gibi yenisi de akıl almayacak derecede karmaşıktı, ama ondan farklıydı, ve yataktaki bu adamın kanserinin asla yaşanmamış olmasını mümkün kılıyordu... Tedavi çalışması Dr. Aira'nın yorgunluktan kapanan gözlerinin önünde tamamlanıyordu, kolları halsizleşerek düşüyor, bacakları onu ayakta tutmakta zorlanıyor, gözüne yeniden görünmeye başlayan oda baş dönmesinin ortasında salınıyordu; hasta ve

yatağı, projektörler, kameramanlar, hemşireler, aile üyeleri de içindeydi... Kendisini sersemleştiren bir bitkinliğin ortasında, bir dahaki sefere paravanları onun yerine açacak bir makine geliştirmesi gerektiğini aklından geçirdi. Dr. Aira'nın kendini kurtardığı bu dans, içinde bulundukları çağa yaraşır otomatik bir sistemle karşılaştırıldığında ilkel zamanlardan kalma, kusurlu, emek ağırlıklı bir Tedavi gibi görünüyordu. Fakat gerçekleşme olasılığı bulunmayan ikinci seferi düşünmeden önce ilk seferinin sonuçlarını beklemeliydi.

Gerçekten bilinmezliklerle dolu bir bekleyişti bu. Lehimlemelere tanık olduğunda, ve durmaksızın devam eden hareketliliğin ardından ansızın gelen dinginlikte, Dr. Aira her bir "kapanış"ın gerçeğe uygunluğu değiştirdiğini ve bu değişimin bir sonraki kapanışta da sürdüğünü fark etti; kapanışlar elbette art arda gerçekleşmekle kalmayıp birikiyor, en sonunda da tek bir kapanış meydana getiriyorlardı. "Sözcüklerle bir şeyler yaratmak" kavramına uç bir örnek teşkil eden bir durumdu bu. Gerçeğe uygunluklar üst üste bindikçe insanın başı dönüyor, Dr. Aira işin nereye varacağını kestiremiyordu. Neticede işin özü de bunu kestirebilmektir.

Ama neler olduğunu anlamakta gecikmedi. Aslında içinde bulunulan anın üstbelirlenimde, Dr. Aira'nın uyanışı kahkahalara sebep oluyordu... Bu da kâbusunun bir parçasıydı ama farklı bir seviyedeydi. Etrafında yükselen gülüşmeler yatak odasının boşluğunu somutlaştırıyor, bu somutlaşma oradan malikâneye, semte, Buenos Aires'e ve dünyaya yayılıyordu. Toparlanmakta ve olanları anlamakta geciken bir tek kendisiydi; kendini tanıyor ve bu gecikmeleri kabulleniyordu. Henüz tek bildiği, o andan itibaren gerçekleşecek her şeyin paravanların kanatlarının duruş açısına göre değişebileceğiydi, paravanların uzak ya da yakında olması fark etmezdi; örneğin gerçek-

liğin bu yeni Kâinat'ın gerçekliğinin dışında tuttuğu bir kamp ateşi, tarihöncesinden Maori yerlilerinin yaktığı bir kamp ateşinin kıvılcımları... Kahkahaların ortasında gözleri bir Yeni Dünya'ya, gerçek anlamda yeni bir dünyaya açılıyordu.

Ve bu yeni dünyada etraftaki insanlar kahkahalar atıyor, kameramanlar kameralarını kapayıp indiriyor, böylece onların Bonifacio Caddesi'ndeki ambulanstaki iki sahte doktor olduğu anlaşıyordu, hasta adam ise gülererek doğruluyor ve yatağa oturup parmağıyla Dr. Aira'yı işaret ediyor, ama gülmekten katıldığı için bir türlü konuşamıyordu... Actyn'di bu! Vay alçak... Her şey onun başının altından çıkmıştı demek! Ya da en azından kendisi öyle sanıyordu. Ölmüyordu, kanser değildi, asla da olmamıştı, zengin mi zengin bir işinsanı değildi... Gerçeğe uygunluk tamamen değişmişti. Kahkahalar boşuna değildi, sevinmek için daha uygun bir sebep olamazdı. Actyn yıllarca boşa kürek çektikten sonra Dr. Aira'ya kariyerinin en büyük, en belirleyici rezaletini yaşatmayı başarmıştı... Belirleyiciliği lafın gelişi değil gerçektir: Rezalet gerçeğe uygunluğu değiştirmiş, görünür bir iz bırakmıştı, hafızada yer edebilecek tek izdi bu, bir Kâinat'ın bir başkasına dönüşmesi; Mucizevi Tedavi'nin gücünün ardındaki sır buydu işte.

Pringles, 6 Eylül 1996

BİR GÜN, ŞAFAK SÖKERKEN, DR. AIRA KENDİNİ BUENOS AIRES'İN MAHALLELERİNDEN BİRİNDEKİ AĞAÇLI BİR SOKAKTA YÜRÜRKEN BULDU. BİR TÜR UYURGEZERLİK TEN MÜSTARİPTİ VE ASLINDA HEPSİ BİRBİRİNİN AYNI OLDUĞUNDAN GAYET İYİ TANISA DA KENDİSİNE O SIRADA YABANCI GELEN SOKAKLARDA AYILDIĞI NADİR DEĞİLDİ.

KİMİLERİNİN DEHA, KİMİLERİNİN İSE ŞARLATAN OLARAK GÖRDÜĞÜ DR. AIRA ÜNÜ-
NÜN TEMELİNDEKİ MUCİZELERE ARTIK KATLANAMIYOR. EN BÜYÜK ARZUSU MUCİZE-
Vİ TEDAVİLER PROJESİNİ YAZIYA DÖKEREK SOMUTLAŞTIRMAK. AMA ÖNCE BAŞ DÜŞ-
MANI DR. ACTYN'İN TERTİPLEDİĞİ TUZAKLARDAN SIYRILMASI GEREK.

DR. AIRA'NIN MUCİZEVİ TEDAVİLERİ CÉSAR AIRA'NIN KENDİNE HAS EDEBİYAT, DÜŞÜN-
CE VE GERÇEKLİK SİSTEMİNİN YARATICI BİR YANSIMASI.

#mucize #felsefe #gerçeklik #edebiyat #metakurmaca #postmodern #arjantin

 can

15 TL

 canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-5588-0

9 789750 755880